

Szerkesztőség, Kiadóhivatal
és nyomda: Bul. Reg. Ferdinand (József Mherceg-ut.) 4.
Telefon: 151, Sörgőncim:
Közlöny, Arad. :: Az Aradi
Nyomda Vállalat tulajdona.
Kiadása és rotációs nyomása.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Felfizetési árak: évente
1080, félre 540, negyed-
évre 270, havonta 90 Lei.
Külföldre havonta 50 Lei.
Köb. :: Egyes szám 5 Lei.
Vasárnap 6 Lei. :: (Bucu-
restiben 50 bani felár.)
Hirdetések tarifa szerint. ::

XLV. évfolyam, 242. szám

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF

Péntek, 1930 október hó 24

Ujabb bányarobbanás, újabb áldozatokkal Alsdorfban

Játék a moratóriummal

A politikai jelszavak akkor a legveszedelmesebbek, mikor a közgazdasági élet mezejére tévednek. A politikai életben lehetnek inkonzekvenciák, de a gazdasági élet a megdönthetetlen logika világa, a politikában tett ígéret holnap magyarázható, sőt visszavonható, míg a gazdasági élet törvényszerűségeit se magyarázni, se elferdíteni nem lehet, mert azok megdönthetetlen matematikai alapokon nyugszanak.

A gazdasági viszonyok mai válsága közepette divattá lett a politikusok kalandos kirándulása az ökonomiai élet országutjaira. Romániában behajítottak a közhangulat bosszorkányházába egy mindenek felett veszedelmes gyújtóanyagot: Moratóriumot a parasztnak! A moratórium szó maga régóta odíózus már a velünk való vonatkozásban. Egyes nagybefolyású bucuressi cégek kedvéért évek előtt moratóriumot adott egy letűnt kormány a külföldi tartozásokra. Ez a szerencsétlen lépés olyan mértékben diszkreditálta hitelünket a külföld előtt, hogy határainkon túli gyárosok és nagykereskedők hosszú ideig nem tartották kíváncsúnak a romániai vevőket. Ennek a moratóriumnak nagy része volt abban, hogy elriadt tőlünk az idegen tőke.

Most a parasztság elé vetik a moratórium delfinbábját. Az adós hamar megérti, ha arról van szó, hogy nem kell fizetnie. Egy konszolidált és finánciális jogrend között élő országban azonban nem válhatik az adósok fizetési kötelezettsége a politikai játszótér labdájává. Ha moratóriumot kap a parasztgazda és nem fizet a banknak, ahol tartozik, akkor moratóriumot kell kapnia a pénzintézetnek is, amely a parasztnál helyezte ki a betétesek pénzét. Ha aztán moratóriumot kap a bank és nem adja ki a kereskedő, az iparos, a vállalkozó tőkéjét, akkor megáll a gazdasági élet egész vérkeringése.

A Bucurestiben megjelenő „Argus” mai számában a következőket írja:

— Egy barátom — kezdi az „Argus” cikkírója, — aki a napokban a vidéken járt, elmeséli, hogy amikor a vlascamegyei Petrosani községén átutazott, nagy mulatozásban találta a parasztságot. Amikor ennek okát kérdezte, azt a feleletet kapta, hogy azért a nagy öröm, mert Bucurestiből olyan hírek jöttek, hogy elengedik adósságaikat s moratóriumot kapnak. Barátom nem akarta elrontani a parasztnak mulatságát és így nem is szólt semmit, azonban, mikor a fővárosba érkezett, elszörnyedve mesélte nekem, hogy milyen ijesztő kihatásai vannak a bucuressi-i politikusok pénzügyi teóriáinak.

— Az ország minden részéből olyan hírek jönnek, — folytatja a cikk — hogy az adósok, a moratórium reményében, nem akarják váltóikat beváltani, nemhogy még arra gondolnának, hogy egyéb adósságaikat is kiegyenlítsék. A fizetési meghagyásokat nem lehet végrehajtani, mert a bíróságok a közelgő moratóriumra való tekintettel, nem fásztják magukat azok végrehajtásával. Aki valamely árverésen, mint vevő mer jelentkezni, kiteszi magát annak a veszélynek, hogy elverik a „moratóriumvárókat”. A napokban egy feldühödött adós, aki jogtalanságnak vette, hogy még a moratórium előtt végrehajtani merték nála, revolverét rástűtötte a hitelező ügyvédjére.

Mindezek az események csak azt mutatják, hogy milyen veszélyes az a láрма, melyet az adósok körül rendeznek. Ennek a ve-

Törvényellenes volt Stan Vidrighin kinevezése

Manoilescu kereskedelmi miniszter akciója a CFR. vezérigazgatója ellen — Nyilvánosságra került a miniszternek a CFR. intézőbizottságához írt két levele, amelyben Stan Vidrighin szerződésének azonnali felbontását követeli — Egyik bucuressi-i lap hivatalos adatokkal akarja igazolni, hogy a vezérigazgató több száz millióval károsította meg az államot

Pár nappal ezelőtt a bucuressi-i Cuvantul nyomán ismertette az Aradi Közlöny azt az akciót, melyet Manoilescu indított Stan Vidrighin ellen, rövid idővel a közlekedésügyi tárca éléről való távozása előtt. Manoilescu miniszter annak idején két levelet intézett a CFR intézőbizottságának az elnökéhez, melyekben a vasutak vezérigazgatójának, Stan Vidrighinnek a vasutnál lévő helyzetét vázolta és amelyekben sürgette Vidrighin lemondását. A Cuvantul mai számában szórószóra leközli a két érdekes levél tartalmát, melyet kivonatolva az alábbiakban adunk:

Az első levelét a következőképpen kezdi Manoilescu miniszter:

A CFR autonómiájáról szóló törvény 18-ik paragrafusa határozatlan előírja, hogy abban az esetben, ha a CFR intézőbizottsága által új vezérigazgató lesz szerződötve, ez csak a közlekedésügyi miniszter jóváhagyásával eszközölhető. A törvénynek ez az intézkedése kategorikus és annak értelmében a miniszter jóváhagyása az akceptáló szerződésen rajta kell, hogy legyen. Ezzel szemben Stan Vidrighin szerződése a „miniszter utólagos jóváhagyásával” lett megkötve. Ebből az következik, hogy a szerződés megkötésénél megelőzték a közlekedésügyi miniszter jóváhagyását, ami törvényellenes.

A miniszter jóváhagyása pedig még utólag sem szerepel a szerződésben és így az érvénytelen.

Manoilescu a szerződésre vonatkozólag tögtöni választ kért és felhívja az intézőbizottság figyelmét arra, hogy a fentieket tekintve Vid-

ighin szerződése nemcsak, hogy érvénytelen, hanem, hogy úgy az intézőbizottság, mint Vidrighin elenleg egy törvénytelen állapotot tart fenn, amelynek súlyos következményei is lehetnek.

Második levelében, melyet ugyancsak a CFR intézőbizottságának az elnökéhez intéz, Manoilescu arra világít rá, hogy Vidrighinnek elbocsátása esetén nincs joga kártalanítást követelni. Ugyanis a szerződés értelmében Vidrighinnek egész munkásságát a CFR-nek kell szentelni és így nem vehet részt valamely más vállalatnak, vagy intézménynak a vezetésében. Másrészt pedig a szerződés negyedik paragrafusa felsorolja azokat az eseteket, melyekben a CFR felmondhatja azt, anélkül, hogy a vezérigazgatónak kártérítés járna. Ez esetek közé tartozik a fenti klanzulának a megszegése is. Ezt a klanzulát azonban Vidrighin nem tartotta be, mivel tovább is folytatta a temesvári vízműveknél a működését.

Igy tehát a szerződés felbontottnak tekinthető.

Manoilescu kéri ennek tudomásulvételét és utasítja a CFR intézőbizottságát, hogy tegyék meg a szerződés felbontása irányában a szükséges, törvényben előírt intézkedéseket.

Manoilescu két levelének most az ad különös érdekességet és aktualitást, hogy Mironescu miniszterelnök épp a napokban jelentette ki Kolozsváron, hogy Vidrighin a helyén marad. A Cuvantul egyébként beigéri, hogy a napokban hivatalos adatokkal fogja bizonyítani, hogy Vidrighin rövid működése alatt több száz millióval károsította meg a CFR-t.

A bolgár király november másodikán tartja esküvőjét Giovanna királyleánnyal

A bolgár bankok milliós nászajándéka — Nagyszabású előkészületek a királyi pár bulgáriai utazására —

SZÓFIA, október 23. Boris bolgár király és Giovanna olasz királyleány esküvője alkalmából bolgár területen nagyszabású előkészületeket tesznek meg azok a városok, ahol előreláthatólag a királyi pár utközben keresztül fog haladni. A bolgár lapok részletesen foglalkoznak az uralkodó assisi esküvőjéről és azt tudják, hogy a bolgár Nemzeti Bank és a Mezőgazdasági Bank több millió levás nászajándékot adnak Giovannának. Hírek szerint a bolgár postaigazgatóság kettős fényképi új postabélyeget fog kibocsájtani a királyi nász alkalmából.

SZÓFIA, október 23. Az új királyi pár az ortodox egyház szertartása szerint november

szélyes atmoszférának végét kell vetni.

Popovici pénzügyminiszter a múltkorában kijelentette, hogy a kormánynak nincs szándékában belekeverni az államot egyes magánosok, vagy magáncégek közt létrejött ügyletekbe. Mironescu miniszterelnök egy sajtóösszejövetelen hasonló kijelentést tett. Hogy azonban minden ezzel kapcsolatos

másodikán tartja egyházi esküvőjét. Az esküvő előkészítése lefoglalja az államférfiak minden idejét és a bolgár kormány sajnálkozással vette tudomásul, hogy Bethlen magyar miniszterelnök Ankarából jövet nem szakítja meg útját Szófiában, hogy Liapesev miniszterelnök tavaszi budapesti látogatását visszaadja.

Rómából jelentik: Boris, bolgár király és Giovanna olasz hercegnő esküvője alkalmából Mussolini, a kormány többi tagjaival együtt Assisibe utazik, hogy résztvegyen az esküvői ünnepségeken. A királyi esküvő napján Olaszországban a közhivatalokban a munka, míg az iskolákban a tanítás szünetel és az üzletek zárva tartanak.

zavarnak és félreértésnek eleje vétessék, szükséges, hogy a miniszterelnök, vagy pénzügyminiszter újból és most már a nyilvánosságnak szánva, megismételje ezeket a kijelentéseket.

Anról van szó, hogy ezzel az ország belső gazdasági rendjét és külföldi hitelét helyreállítsák.

Miből élnek ezek a szerencsétlen emberek?

Egy aradmegyei tisztviselő özvegye havonta

Egy kimutatás, amely köny-
nyeket fakaszt — Számosan
kapnak 20—30 lejt havonta — Nyomor a kárpótlás hosszú évek munkájáért

A nyugdíjasok sorsának vizsgálása alkal-
mával megemlítettük, hogy a megyei és várost
nyugdíjasok külön kategóriát képeznek. Aki
betekintést nyer eme külön kategóriák listro-
maiba, megdöbbenéssel kiált fel:

— **Hát miből élnek ezek a szerencsétlen
emberek?!**

Mert annyi bizonyos, hogy abból a nyug-
díjból, amit ma kiutálnak nekik, megélni nem
lehet. Ha az államiaknál meglepődünk a szá-
zeleken, itt már az elszörnyedés a jogos. Mert
valósággal gunyként kell kezelni, hogy egy
megyei nyugdíjas özvegyének 18, mond: ti-
zennyolc lejt havi nyugdíjat utalnak ki. Ebből
éljen meg valaki. S a szám mellett ott áll:
alapnyugdíj 4 lejt. Nem tréfa ez, mert az illető
nevével is szolgálhatunk. Özvegy Szabó Fe-
rencné az, akinek „megéllését” havi 18 lejt
nyugdíjjal akarták biztosítani. Ez a legkisebb
összeg, de talánunk ehhez hasonlókat tucat-
számra. Így például Avram József, Grecu Pé-
terné, Kainap András, Sronku Pál nyugdíjasok
havi 89 lejt, Posu Szófia 85 lejt, Sztupár János
83 lejt és Hulle Péter 69 lejt kap. Átmenetnek
ott van például Rujá Demeter, aki havi 41 lejt
kap, özv. Berka Száváné, aki 57 lejjel, özv. Ot-
tokán Trivadarné 69 lejjel és özv. Mayer An-
drásné, aki 71 lejjel szerepel.

„Előkelő” számok

Ezek a kismembérek és most nézzük azo-
kat, akik előkelőbb pozíciót foglaltak el a me-
gyénél. Dr. Popovici Iancu 572 lejt, özv. dr.
Patkó Gáborné megyei körorvos özvegye 666
lejt, özv. dr. Kass Gyuláné 858 lejt, özv. dr. Vi-
cian Istvánné 333 lejt, özv. dr. Brill Gyuláné
366 lejt nyugdíjat kap. Elég a polgári megélle-
tés biztosításához, nemde? Özvegy Ortutay
Gyuláné, aki főszolgabíró özvegye, 731 lejt ha-
vi nyugdíjat kap, míg özvegy dr. Traytler En-

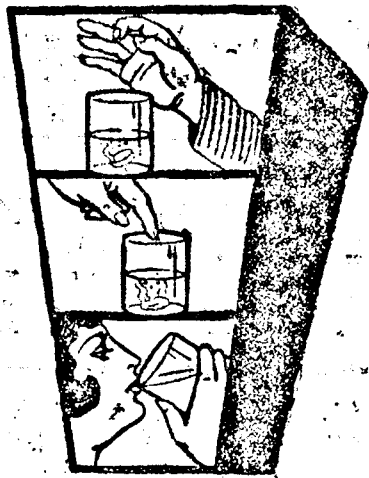
dréné, akinek férje a megyei kórház orvó-
sa volt, 492 lejt kap a megyétől. Ennyivel fi-
zetik ki férjük évtizedeken keresztül kifejtett
munkáját. Így azután Darányi János havi 2637
lejt nyugdíja, ami szintén nem tartozik az
irigylendő összegek közé, hiszen egy ma nyug-
díjazott váltókezelő majdnem annyit kap, elő-
kelő számként szerepel.

Aki azt hiszi, hogy a városnál sokkal bő-
kezűbben bántanak a nyugdíjasokkal, alaposan
téved. Itt is van egy, özvegy Leveczky De-
zsöné, aki havonta 32 lejt nyugdíjat kap, vagy
özv. Csizmadia Andrásné, aki 85 lejt és Denél
Józsefné, aki 88 lejt nyugdíjat kap. Nézzük az
ismertebb neveket.

Ismert nevek Arad életében

Olyanokat, akikről bizonyosan tudjuk,
hogy sokat tettek eme város érdekében és
megérdemlik, hogy öreg korukra társadalmi
állásukhoz méltó megélhetést biztosítsanak
számára. Csiky Károly tanácsos 3861 lejt, Rei-
cher Károly volt főügyész 4490 lejt, Nachterbel
Ödön volt főmérnök 5644 lejt, Zubor Andor
volt tanácsnok 2824 lejt, Sztankovits Milos volt
tűzoltófőparancsnok 3451 lejt, Institoris Zsig-
mond 2994 lejt, Institoris Ferenc 833 lejt nyug-
díjat kapnak. Özvegy Jánossy Jánosné, a fő-
kertész özvegye 585 lejt kap, özvegy Kovács
Vincéné, akinek férje a város kultúratanácsno-
ka volt, 1979 lejt, özv. Sarlot Domonkosné, a
volt főkapitány özvegye 2200 lejt kapnak ha-
vonta. Méltó ez Aradvárosához? Kárpótlás ez
a hosszú évek fáradozásáért, telküsmeretes
munkájáért és idegeket ölő robotjáért?

Cikksorozatomat befejeztem. Kommentá-
rok alig kellenek, hiszen minden fejtegetésnél
ékebben beszélnek a számok. Aligha akad
olyan naiv ember, aki elhinné, hogy ezekből a
nyugdíjakból meg is lehet élni, aki ne tudná,

Igy kell szedni az

Aspirin-tablettákat.

Nélkülözhetetlenek a hűlések, rheuma és
grippe elleni küzdelemben. Ezen betegségek
ellen legyen otthon egy csomag állan-
dóan keszenlétben. Az Aspirin-tabletta
a szívre nem ártalmas. Az Aspirin-
tabletta egyedülálló az egész
világban.

hogy ezen számok mögött a nyomor, éhség,
küzködés és keserűség légiója húzódik meg. A
segítségnek el kell jönnie, nem késhe sokáig.
Minél jobban halasztják, annál mélyebbre sü-
lyed ez a társadalmi osztály, amelynek mal-
helyzete olyan, hogy sokat már nem várhat.
Az illetékeseknek meg kell látniuk a reális
helyzetet és mielőbb segítségére kell sietni
azoknak, akiknek hajlott, törődött alakjuk,
gondoktól ráncos arcuk és reszkető kezük a
multat jelentette, azt a multat, amely oly so-
kat és szépet épített fel nekünk, a mostani ge-
nerációnak. De ezt a multat havi 18 lejjel nem
lehet megfizetni... Marosi Rudolf.

Édes, messzi harangszó...

Örzse néni meleg, barna szeméből kibugy-
gyan a könny: nem jön az az ember, pedig
nemsokára este lesz!

A tanya magára maradt, az akácok szo-
moran állják körül — Örzse néni könnyes
szemei megcirógatják a fehér falakat: hogyan
is tudnak úgy elmaradni!

Köröskörül a mező messzi mély, komoly
csendje — a megingathatatlan bizalom lelke:
az élet bölcsője itt a mező! Amint Örzse néni
szeme átfut a mezőn — ez a végtelenség meg-
öli őt is: eláll a könnyű sűrű hullása... Az a
Jóska gyerek, ki hitte volna, hogy már le-
gény! No, de csak jöjjön haza!... és Örzse
néni elmosolyodik erre a gondolatra. Hát per-
sze, persze, hogy hazajön — biztatgatja ma-
gát. Az apja ment érte. Csak el ne rontson va-
lamit az a hirtelen ember. De ha elrontja a
dolgát?... akkor is hazajön, hiszen ő küldte
érte, ő: az anyja!

Tul a Tiszán — valahol messze — nagyod
villámlik... arra felhős az ég. Bizonyára arra,
ott... onnan való az az felhő is, amik Örz-
se homlokán kezdenek gyülekezni, mert hiá-
ba vizsgálja, nézegeti az utat: nem jön senki
errefelé. Az ágas-bogas buksi feji füzfák elta-
kariák a csárdát a szem elől, ahol a Jóska gye-
rek mulat harmadik napja. Örzse néni megint
csak a köténye után nyúl...

— Adjon Isten!...

Örzse néni hirtelen megfordul: de meg-
ijesztett kezd. Illés bácsi!

— Felhőződik, oszt otthagytam a birkákat
a szárnyékban, a bojtárnak... nekem meg
ugy sem árt meg a zápor... de amint látom
— itt már záporoz.

— Hát bizony fáj... A Jóska már harma-
dik napja mulat.

— Tudom. János meg érte ment, mi?

— Igen.

— Akkor nem is jönnek meg egyliamar.
Nem annak kellett volna érte menni. De ne
siri, majd értük megyek én.

— Hogyan?... O, hogy az Isten áldja meg
kendet.

— Nem is kérdezed, miért?

— Nem.

— Hát akkor megmondom: bosszúból!

Örzse néni hirtelen erősen nézni kezdte a
juhászt:

— Hugom! — szölt az öreg igen melegen.

— Ha a huga vagdok? — fordult vissza

Örzse néni.

— Már csak az... maradhat... Hanem
az „édes” hugom... az: az „édes” hugom!

Örzse néni a kis Kapuban állott, ugy, hogy
félre bent volt a tornác: lát elmegy? —
kéredezte.

— El.

— Bosszúból?

— Abból.

— Még nem felejtett el?

— Soha!

— Régen... így várt engem is az édes-
anyám és senki sem jött értem egy hétig.

— Az anyja büszke volt...

— Az, mert ti lenéztétek... aztán haza-
mentem. Anyám, mondtam neki, szeretem az
Örzset.

— Szeresd fiám — mondta.

— Azt mondta?

— Azt!

— Jaj, — szakadt ki a szó Örzse néniből.

— Azt mondta és én többet nem jöttem
felétek. Csak így vigyáztattalak, mint most...
és jó volt — ha láttalak... harminc évig... így...

— És most megbosszulja?

— Meg. Én szeretném most, épen most
felszárítani a könnyeidet.

— Illés bácsi?!

— No?

— Ne menjen el!

— Miért?

— Nem szeretett maga engem!

— De igen... Csak az anyám jobban szere-
tett, mint te. Hát önála maradtam.

— Én is szerettem magát.

— Hát a gyerek? — villant fel az öreg
szeme.

— Az a vigasztalásom.

— És a János?

— A fiam apja! — mondta Örzse néni me-
leg lobbanással.

— Szereted? — szaladt ki az öreg száján,
de el is pirult nagyon.

Örzse néni felemelte a fejét: szeretem!

Az öreg juhász kemény válla mintha meg-
hajlott volna e szóra: no, megyek, hugom!

Illés bácsi! — kiáltotta Örzse néni hirtel-
lenül, csak bosszúból megy? és lassan az öreg
felé lépett.

— Nem, mondta az öreg elhulladtan.

— Hát? — állott meg a szó Örzse néni aj-
kán is.

Mintha az öregnek könnyek csillogtakak
a szemében: mert én is szeretem azt a gye-
reket!

— Illés bácsi — mondta Örzse — mondta
meg neki, hogy csak jöjjön haza... hogy... és itt
a feje egy pillanatig az öreg arca mellett pi-
hent és két reszkető karja átkarolta a ju-
hászt... hogy nincs kifogásom az ellen a lány
ellen... hogy elveheti!

Az öreg juhász nem mozdult, csak mikor
Örzse néni elhőhéredett, mint a fal, kezét a
kötény alá rejtve... akkor szölt mély, reszkető
boldogsággal: majd elhozom én őket mind-
járt! — és íráss, pattogó lépésekkel indult ne-
ki az utnak.

Örzse néni nézett, nézett utána... de hirtel-
lenül felkáltott, miközben arcán könnyű mo-
soly derült: Illés bácsi! — osztán ha megki-
nálták, fogadja ám el!

Az öreg visszanezített a tanyára meg az
asszonyra... és harminc év múlása úgy haran-
gozott a szívében, mint édes, messzi harang-
szó... ami száll-száll a mező, nádások és Tisza
felett, összelellezve napsugárral: mindennel,
amit a szív beölelni tud... édes, messzi harang-
szó a szíven az Örzse néni egyetlen, önfeledt
simogatása, ami jó, mint maga az élet: mert
begyógyítja a vérző sebet!... Vető György.

Kalandos detektívregénybe illő részletek Európa legnagyobb kém-szervezetének leleplezéséről

Az elfogott levelek szenzációs adatai — Számokkal jelölték a kém-szervezet tagjait — A sziguranca február óta figyeli az összekötő futárokat — A kém-szervezet vezetői megsejtették, hogy a sziguranca nyomukban van — Letartóztattak egy ügyvédet és a bucuresti-i városháza kulturosztályának igazgatóját — Rövidesen több szabadlábra-helyezés várható — Jávor Béla szabadon

Bucurestiből jelentik: A vizsgálat előrehaladtával, most nyilvánosságra kerülnek a nagyarányú szovjetkémkedés leleplezésének összes részletei. A nyilvánosságra került adatok alapján, most már pontosan összeállítható a leleplezés története. A sziguranca már február óta figyeli a futárokat, akikről megállapította, hogy a prágai, bécsi és berlini kereskedelmi irodák formájába bujtatott szovjetirodától jönnek. Megfigyelés alatt tartották Aradi Viktort is, aki „elméleti kommunista-nak” mondotta magát és ez év tavaszán, egy bécsi utazása alkalmával került szorosabb nexusba a szovjet megbízottjaival. Amikor Aradi hazajött, érintkezést keresett Solomon mérnökkel és a sziguranca ekkor már tudta, hogy a két ember a szovjet szolgálattában áll.

„A 95-ös nem dolgozik...”

A legnagyobb titokban folytatott nyomozás során rájöttek arra is, hogy a Fotofon és a Peja műszaki üzletek a kommunista kém-szervezet irodái. Az adatok egyre gyűltek, de még mindig nem volt elég ahhoz, hogy az egész szervezetet ártalmatlanná tegyék. Szeptember végén a sziguranca kezébe jutott egy elfogott levél, amelyet a bécsi központ írt és amelyben a Solomon vezetéke alatt álló csoportnak

rendeletet adott ki, hogy a királyi hadgyakorlatokról részletes jelentéseket küldjenek.

Ezt a levelet oly módon szerezték meg, hogy egy szigurancaügynök ellopta Solomon tárcáját, amelyben a levél volt. A sziguranca elhatározta a letartóztatást, azonban egy váratlan esemény megakadályozta szándéka keresztülvételében. Metha Gusztáv, a fővezér nyomtalanul eltűnt. Hamarosan megtudták, hogy Bulgáriában van. Megbizatás ugyanis oda is szolt. A letartóztatásokat el kellett halasztani, míg Metha visszajött. Közben egyre fogták el a kém-szervezethez érkező leveleket, amelyek között főképpen ilyenek voltak:

— A 20-as keresztülvitte a rábizottakat, ellenben a 95-ös nem dolgozik. Bizzák meg a 47-est, hogy szerezzé meg az eredeti okiratot, nehogy a fénykép bizonyítékul szolgáljon.

A kémek nyugtalanok

Mert a szervezet tagjait számokkal jelölték meg és a nyomozás még a mai stádiumában sem képes megállapítani, hogy kiket jelképeznek az egyes számok. Az összes szálat már a sziguranca kezében voltak és bár mindent elkövettek, hogy a szervezet tagjai ne gyanakodjanak, bizonyos nyugtalanúság volt észlelhető a vezetők között. Az elmúlt kedden este Solomon mérnök légi postán felad Bécsbe egy levelet. Egy óra múlva a levél már a sziguranca van. Banális, mindennapi levél. És kisebb felmelegítés után előtűnnek a egytintával írt sorok. Solomon mérnök

beismeri, hogy hibákat követett el és attól fél, hogy a hatóságok nyomra akadnak.

Utasítást kér, mit csináljon. Adjon-e alarmjelt a többinek? Ekkor már nem volt veszítenivaló idő. A sziguranca a nagy vezérkarral folytatott megbeszélések után megkezdte a letartóztatásokat. És lehullt a lepel Európa egyik leghatalmasabb kém-szervezetéről...

Egy szorgalmas, szerény ember

A sziguranca tegnap főképpen azt igyekezett megállapítani, mi szerepe volt Prott Andreé mérnöknek, aki a brassói repülőgyár-

ban működött. Megállapították, hogy Prott először a bécsi központban dolgozott és onnan küldték ki Romániában. Szorgalmas, szerény embernek ismerték és senki sem sejtette Brassóban — a sziguranca kivéve — milyen összeköttetései vannak a mérnöknek.

A Protnál tartott házkutatás alkalmával 400.000 lejt, 20.000 francia frankot, 10.000

Husz évig terjedhető fegyházbüntetés

Bucurestiből jelentik: Az Adeverul szerint a letartóztatottak közül körülbelül hatvanan maradnak őrizetben, míg a többi hamarosan szabadlábra helyezik. A lap szerint ugyanis sokan vannak, akik csak személyi összeköttetésben állottak a kém-szervezet valamelyik tagjával, anélkül, hogy a szervezethez bármi közük lett volna. Ugyancsak az Adeverul állapítja meg, hogy a kémkedési ügy bűnsei hadbíróság elé kerülnek. Amint a sziguranca befejezi a nyomozást, átadja az egész ügyet a királyi biztosoknak, akiket a nagyvezérkar jelöl ki. A kémeket az 1930. június 5-én hozott új kémkedési törvény alapján állítják bíróság elé. Ez a törvény súlyos fegyházbüntetést ír elő és

a kémek eszerint 20 évig terjedő fegyházbüntetésben fognak részesülni.

„Anglia megszegte a zsidóságnak tett ígéretét”

Az angol gyarmatügyi minisztérium kormánynyilatkozata nagy megdöbbenést keltett a cionisták között — „Egy hiszékeny néppel való csunya visszaélés” — Lemondanak a cionista vezetők — A csehszlovákiai cionisták tiltakozása — Tüntetések a newyorki és kairói zsidó diákok

Londonból jelentik: A gyarmatügyi minisztérium a napokban közölte a nagy érdeklődéssel várt kormánynyilatkozatot Palesztina alkotmányos fejlődéséről. A nyilatkozat szerint az angol kormány elérkezettnek látja az időt, hogy további lépéseket tegyen a bennszülött palesztinai lakosság önrendelkezési jogának megvalósítása felől. Ezért javasolja, hogy alakítsanak egy törvényhozó tanácsot, amely egy angol főbiztosból és 27 tagból áll. Az angol uralom igazgatásának oly politikát kell folytatnia a jövőben, amely garantálja, hogy a zsidó bevándorlás nem lesz káros kihatással a bennszülött lakosság érdekeire. Az angol kormánynak ez a bejelentése nagy elkeseredést keltett a cionista zsidóság körében, mert ebből azt a következtetést vonják le, hogy Anglia a jövőben nem áll azzal a kitartással a cionista érdekek mellett, mint ahogy azt különösen a mandátum első éveiben tette. Az angol kormány magatartása következtében lord Melchet nagyiparos a Jewish Agency elnöki tanácsának tagja nyílt levélben lemondott erről a tisztségéről s keserű ünnepélyességgel konstatálja, hogy Anglia megszegte a zsidóságnak tett ígéretét és Anglia eljárását egy hiszékeny néppel való csunya visszaélésnek és lelkiismeretlen játéknak nevezi. „A zsidóság most már elvesztette reményét, — írja a lord — hogy ősei földjén megnyugodhat.” Mint ismeretes, lemondott tisztségéről Waismann Chaim dr., a Cionista Világszövetség elnöke is, aki a sajtónak tett nyilatkozatában az angol kormány új palesztinai politikáját a zsidóság érdekei ellen intézett súlyos támadásnak minősíti.

Vigyázz!
mert nem minden féltisztító
Sido!

márkát és 300.000 lej értékű csekket találtak.

Kiderült, hogy a mérnök részletes jelentéseket küldött Bécsbe a romániai repülőgépgyártásról.

Az új letartóztatottak közt szerepel Grozea ügyvéd és Mihaileanu Eufem, a bucuresti-i városháza kulturosztályának igazgatója. Vazaru örmagyot ma Jilavára szállították. A lapok ma megállapítják az örmagyorról, hogy nem román, mert atyja örmény, anyja pedig magyar volt. Páter Árpád vasúti tisztviselő és felesége azért kerültek letartóztatásba, mert kiderült, hogy átszolgáltatták a kém-szervezetnek a vasúti terveket, amelyeket mozgósítás esetére készítettek és amelyek pontos menetrendet tartalmaztak.

Bucurestiből jelentik: Miután a kém-szervezetnél lefoglalt iratokból megállapították, hogy melyik fővárosi bankban, mennyi betéte volt a szervezetnek, a kormány megtette az intézkedéseket a pénz elkobozására. Ma délután királyi biztosok jelenték meg az illető bankokban és közölték az igazgatósággal, hogy a pénzeszközöket a katonai ügyészséghez kell beszállítani.

A nagyarányú szovjetkémkedés ügyében egyébként állandóan folynak a kihallgatások. Jávor Béla bucuresti-i magyar újságíró szabadlábra helyezték, mert megállapítást nyert, hogy csak annyi volt a bűne, hogy Aradi Viktornál érdeklődött férje hollywoodi iránt.

Egy újabb New-yorkból érkező jelentés szerint a Jewish Agency igazgatótanácsának elnöke, Warburg Félix az ismert amerikai milliós beadta lemondását. Warburg ezzel a lépéssel szintén tiltakozni akar az angol kormány új palesztinai politikája ellen.

A Newyork Herald Tribune az angol kormány és a cionista szervezetek között felmerült konfliktus okát abban látja, hogy Anglia a világháború alatt túlságosan bőkezű volt az ígéretek osztogatásában és most kezdi érezni ennek az elhamarkodott bőkezűségnek kellemetlen következményeit.

Prágából jelentik: A csehszlovákiai cionista szervezetek vasárnapra végrehajtó-bizottsági ülést hívtak össze, amelyen tiltakozni fognak az angol kormány új palesztinai programja ellen. A csehszlovákiai cionista szervezet elnöke, dr. Hufeisen nyilatkozatot küldött a lapoknak, amelyben kijelenti, hogy a csehszlovákiai cionisták a legnagyobb megdöbbenéssel hallották az angol kormány szószegésének a hírét. Az angol kormány cionista ellenes politikája ezzel elérte a kulminációs pontot.

Newyorkból jelentik: Az új palesztinai alkotmány ellen a newyorki zsidóság szerda este viharos tüntetéseket rendezett Anglia ellen és követelték a palesztinai program azonnali visszavonását. Késő éjszaka csoportok jártak be a várost, lármásan tüntettek. Vesszen Anglia! felkiáltásokat hangoztatva.

Cairóból jövő jelentések szerint a diákok az alkotmánymódosító törvényjavaslat ellen zajos uccai tüntetéseket rendeztek. A tüntetőket a rendőrség szétszórta, de azok erre a városon kívül gyülekeztek. A város előtt páncélvonatok cirkálnak és a hatóságok komoly forgásoktól tartanak.

Színház — Irodalom — Művészet

Béla, aki 26 éves

Mihály István színművének bemutatója az aradi színházban.

1. A színpadon szabályszerű szerelmi háromszögnek induló darabot játszanak. Béla, a házibárát az ablakon oszon be az imádott aszszonyhoz s miközben a derék férj a szomszéd szobában horkol, vad ostrommal rohamozza a nőt. Egyszerre a nézőtérrel hang hallatszik:

— Elég!... Hagyják abba ezt a hazug játékok.

És fölemelkedik Béla, aki 26 éves, Béla, aki Bé-listás hivatalnok s azt követeli, hogy a színpadon folyó konvencionális komédia helyett játsszák el a „Ma drámája”-t, az őszinte, igaz életet, amelynél jobb dráma ma nem lehet, hiszen a „legdrámább dráma az, hogy élünk”. De ki csinálja meg?... Maga Béla, a maga tragédiájával, állástkereső löhölésével, fájdalmas szerelmével, az otthon nélkülségével, amik után nem marad más hátra, mint a Duna, eledelnuyítás a halaknak... de a nézőtérrel most a rendező szólal föl:

— Elég!... Hagyja abba maga is ezt a hazug játékok, amely époly egyoldalú, mint amit elkezdünk. Az élet mégsem ez, lehet ezreké, tizezreké, de az emberek többsége mégis állásban van és boldogul.

Béla azonban nem hiába fárt föl meztelen életét, nyomorát, a legdrámább drámából jó revü fog készülni és Bélának 2 %-ot kap majd a tantiemből.

2. Pirandello-stílus határai közé szorítva költő szólal meg a 26 esztendő Béla élettragédiájából, aki ki tud emelkedni még abból a felvázolásból is, amely meg akarja ölni a dráma keretét, a kötöttséget, hogy több legyen, mint egy szociálpolitikai dráma. Husból-verből való életkép legyen, amiből mindenki ráismerjen a saját életére, sorsára s érezze egészen közel a mai gazdasági idők Béláit, akiknek életéből hiába akar a rendező operettlibrettót írni a háziszervizével s a Bélának juttatott 2%-os tantiémrészesedéssel, a Bélának, akik Bé-listások és 26 évesek, az élete még mindig veresítő tragédia marad.

Mihály István a mozi feliratok humorától messzire elkülönöztetett írói akarással (mint ahogyan a Gondolatok Közzenéjének koniéransz dikciójával leszögezi) a kollektív életet akarta ábrázolni a maga rideg meztelenségében. Ez a szándék pedig legalább nyolcvan százalékban sikerült is, ami elég ahhoz, hogy darabjára fölfigyeljenek.

3. A darab tolmácsolása jó fellogásu és érezni Szabados Árpád összefogó rendezői kezének harmoniára terelő munkáját, amelyet azonban a színpadok néhol technikai sikertelenségei (a világítási ügyefogyottsággal itt az ideje már, hogy valami történjen) megbontottak.

Az 1930. év elesett Béláját Fratta Géza általában helyesen oldotta meg, kellő keserűséggel és átérző mélységgel. Sok őszinte, színes hangja van a bemutatkozó, szép beszédű Borsos Máriának. A darab menetébe érdekesen beállított Gondolatok Közzenéjének maga Szabados Árpád ad sajátos, de művészi jelentőséget.

Az epizódfigurákból sajnos, néhány jómetszetű alak kellő erő hiányában kénytelen volt elsikkadni, három kivétellel. Jávör Atfréd hajóslegénye meggyőző és természetes, Rajnay Sándor egészen kivételes drámai hűrokat pendített meg, de őszinte Csóka József rendezője is.

A premier, a próza-előadásoknál megszokottan, gyér látogatottságú volt. Pedig a közönség irodalmat kapott, igaz, hogy olyan megrázó valóságot, amelyből az irodátig sokat láthat maga körül a mindennapi életben.

(Tarián.)

Az aradi színház heti műsora. Pénteken este 8 órakor: Béla, aki 26 éves. Másodszor (A bérletben). Szombaton: Este fél 9 órakor: Csunya lány. Bemutató előadás. (B bérlet.) Vasárnap: Délután 3 órakor: Csunya lány, mérsékelt helyárakkal. 6 órakor Béla, aki 26 éves, mérsékelt helyárakkal. Este 9-kor: Csunya lány, harmadszor, rendes helyárakkal. (C bérlet.)

* Öröklési érdeklődés a Csunya-lány szombati előadása iránt. A szenzációs operettujdonosság, — mint már most megállapítható, — zsúfolt nézőtér előtt kerül szombaton bemutatásra. A fokozott érdeklődést nemcsak a Vadnay-Márkus operett kiválósága, hanem a szereposztás is bőségesen indokolja. Ágoston Babának, a gyönyörű énekhangú, primadonnának ez az operett lesz a tulajdonképpeni bemutatkozása Aradon. Vincze Emmi, a mindig kedves szubrett, Keleti Árpád, az előkelő játékszerű bonviván, Fratta Géza, Csóka József, Szabados Árpád, Kun Dezső alakítják a darab többi főszerepeit. A szombati előadás este fél kilenckor kezdődik.

* „Béla, aki 26 éves” ma másodszor. A szenzációs drámaujdonosság tegnapi meleg fogadtatása után előreláthatólag Arad egész kulturaközönsége felvonul a „Béla, aki 26 éves” mai második előadásán. A darabot még csak vasárnap adják, amikor is egyelőre lekerül a műsorról a háboru utáni drámairodalomnak ez a forradalmi jelentőségű produkciója.

Dr. Parecz Béla az aradi kath. főgimnáziumért

A képviselő javaslata az Országos Magyar Párt szatmári nagygyűlésén

A romániai magyarságnak egyik életkérdése, hogy gyermekeit a saját magyar tanítási nyelvű iskoláiban neveltethesse, mert csak így biztosíthatja azt, hogy a magyar diák megismerkedjék nemzete kulturájával s hű maradjon fájához. Minden támadás, amely magyar felekezeti iskoláink ellen irányul, a kisebbségi magyarság érdekeit sérti s így reánk nézve országos jelentőséggel bír.

Az aradi magyarpárti tagozat megbízta Parecz Bélát, hogy a nagygyűlésen tegye szóvá az aradi római katolikus lyceum nyilvánossági jogának ügyét. Teszi ezt azon a jogcímen, hogy ez a kérdés nemcsak az előbb említett szempontok miatt s nemcsak azért országos jelentőségű, mert e lyceum nyilvánossági jogának megvonásával egy magyar középiskola van pusztulásra kárhoztatva, hanem különösen azért is, mert ennek a lyceumnak megszűntével a Szatmártól Temesvárig terjedő határszávon ma még fennálló utolsó magyar felekezeti középiskola szűnnék meg.

Az impérium átvételekor a román állam az aradi lyceum épületével együtt tulajdonába átvette az abban elhelyezve volt állami főreáliskolát és kir. katolikus főgimnáziumot is és pedig az utóbbit annak dacára, hogy azt a magyar állam a katolikus tanulmányalapból létesítette és tartotta fenn s így ez az intézet a magyar impérium alatt sem volt tulajdonképpen állami iskola, hanem római katolikus felekezeti jellegű volt. Az aradi r. k. egyházközség erre egy nyolc osztályos főgimnáziumot létesített, amely az 1919—20. tanév elején fiú- és leány-tagozattal és ezekben 1152 növendékkel indult meg. A növendékek a volt kir. katolikus gimnázium és állami főreáliskola, valamint a felsőbb leányiskola tanulói közül kerültek ki felekezeti különbség nélkül, voltak tehát a római katolikus főgimnáziumnak más keresztény felekezetekhez tartozó, sőt nagyszámu izraelita vallású tanulói is.

Az intézetnek nyilvánossági joga volt. A

Sulyos érvek Manoilescu konvertálási terve ellen

Lemondással fenyeget a pénzügyi szakértő.

Bucurestiből jelentik: Az Adeverul mai számában nagy cikkben foglalkozik a mezőgazdasági adósságok konvertálásának kérdésével. A Manoilescu-féle terv keresztülvitele azonban nem megy könnyen, sőt máris áthághatatlan akadályokba ütközött. Az utóbbi napokban ugyanis olyan esemény történt, amely kétségessé teszi, hogy a kormány egyáltalán magáévá tegye Manoilescu tervét, amely által a sulyos helyzetben levő mezőgazdaságon akar segíteni. A kormány pénzügyi szakértői az utóbbi napokban tanácskozásokat folytattak Charles Rist-tel, valamint a Banca Nationala mellett működő jelenlegi francia szakértővel: Auboin-nel. Mindkettő véleménye eszerint kedvezőtlen hatással lenne a stabilizálásra, ha most 50 millió lej értékű konvertálási címleteket adnának ki. Auboin lemondással fenyeget abban az esetben, ha a kormány kifogásai dacára magáévá tenné a Manoilescu-féle tervet.

tanítás eleinte az államtól bérelt helyiségekben folyt, majd pedig, amikor az állam ezeknek bérletét felmondta, az egyházközség 5.000.000 lej költséggel közadakozásból egy nagyszabású lyceum-épületet emelt s azt iskolai butorizzattal, szertárakkal, könyvtárral, tornateremmel és minden tanítási eszközzel a legmodernebbül és a törvényes előírásoknak megfelelően felszerelte.

Nyolcvanöt lejáróztatás

1921. április havának egy reggelén Aradon a sziguranca 85 íjút elfogott. Ezek közül 18 volt a római katolikus főgimnázium diákja, míg a többi az állami főreál, a felsőkereskedelmi iskola és egyéb iskolák tanulói voltak, hat pedig iparosifju. Azzal vádolták őket, hogy íjút Magyarok Egyesülete néven irredenta egyesületet alapítottak s abban államellenes üzemeket folytattak. Az elfogott ifjakat Nagyszebenbe vitték a hadbíróság székhelyére és lefolytatták ellenük a vizsgálatot. Ügyükben a hadbíróság előtt 1921. szeptember havában volt a fő tárgyalás, amelynek alapján a hadbíróság két vádlottat két évi, két vádlottat egy-egy évi fogházra ítélte. A két évre ítelt vádlottak közül az egyik, továbbá az egy-egy évre ítelt két vádlott a római katolikus gimnázium növendéke volt. Ezenkívül 18 hónapra ítéltek két vádlottat, 14 hónapra egyet s három hónapra egyet, akik valamennyien más iskolák növendékei voltak. A többieket 10—14 napi fogházra ítélték, egyrésztiket pedig már az első bíróság felmentette.

Az elítéltek közül azok, akik 10—14 napi fogházra voltak elítélve, nem felebbezték, mert felebbezésük előreláthatólag csak hónapok múlva került volna tárgyalásra s addig nekik fogva kellett volna maradniuk. Tehát inkább leülték a 10—14 napot, hogy annak elteltével hazamehessenek. A hosszabb szabadságvesztésre ítelt vádlottak, akiknek érdemes volt felebbezniük, felebbezték s ezeket a felsőbíróság mindnyájukat felmentette. Végeredményben tehát nem maradt a fiukon sulyosabb büntetés, mint 14 napi fogház, a legsúlyosabban terhelteket

A CENTRAL-mozgó mai slágere Lelkek örvénye.

Tolstoj Leó világhírű regényének hangos filmváltozata.

Fred Niblo rendezésében.

John Gilbert és Renée Adoree

játsszák a főszerepeket.

Az elképzelhető legideálisabb orosz zenekísérett, karénnak és táncok

pedig végül is teljesen felmentette a bíróság. Nyilvánvaló ebből, hogy a 14 napra elítéltek sem lehettek bűnösök. Nem is voltak azok, mert az I. M. E. még 1918-ban, a román imperializmussal bekövetkezése előtt, a bolsevizmus ellen alakult s államellenes üzemeket sohasem folytatótt.

Arra vonatkozólag, hogy az I. M. E. alakulásában és működésében a római katolikus főgimnázium tanári karának és vezetésének valami része lett volna, még gyanu nem merült fel. Ennek dacára az intézet nyilvánossági jogát az 1921—22. tanévtől kezdve megvonták.

Azóta az aradi római katolikus egyházközség s a Magyar Párt aradi tagozata mindent elkövetett, hogy a főgimnázium nyilvánossági jogát visszanyerje. Megmozgattunk — mondja **Parecz Béla dr.** — minden faktort, a parlamenti csoport után interveniáltunk a kormánynál, befoglaltuk ezt a követelményt minden választási paktumba, de mindez nem vezetett sikerre. A tanulók eleinte a saját iskolájukban vizsgázhattak miniszteri biztos felügyele alatt s ekkor egészen jól mentek a vizsgák. 1924. óta azonban az állami főgimnáziumban kell vizsgáznunk s e vizsgákon a diákoknak átlag 60—65 százaléka megyuk. Volt olyan félévi vizsga, amelyen 87 volt a bukási százalék, de egyes osztályoknak 90 százaléka bukott meg, sőt volt olyan osztály is, amelynek 36 növendéke közül egyetlen egy sem ment át a vizsgán. E tömeges bukításnak az lett az eredménye, hogy a tanulók az intézetből lassankint elmaradtak, a leánytagozatot teljesen meg kellett szüntetni s a tanulók száma, amely az 1919—1920. tanévben 1152, 1920—21. pedig 1185 volt, az 1929—30. tanévben lefogyott 76-ra, a mostani új tanév pedig 82 tanulóval indult meg.

Nyilvánvaló, hogy 82 tanuló tagdíjából a 8 osztályú főgimnáziumot fenntartani nem lehet s ezért az aradi római katolikus egyházközség évenként tetemes összegű egyházközségi adót vet ki tagjaira s ezt egészen a lyceum fenntartására fordítja. A fenntartást azonban az egyházközség nem győzi tovább s ha a lyceum nyilvánossági jogát vissza nem kapja és a tanulók száma nem növekszik, a lyceumot rövidesen be kell zárnia.

Politika az iskola ellen

A nyilvánossági jog következetes megvonásának politikai oka van. Kivülálgik ez az intézet megvizsgálására kiküldött inspektorok jelentéséből, akik azért nem véleményezik a nyilvánossági jog megadását, mert szerintük ez az iskola a magyar irredenta fészke, ami bizonyít az I. M. E. összeesküvés is, amelyet a bíróság az államellenes súlyos büntéseleménynek minősített s az abban résztvevő diákokat 4—5 évi börtönrre ítélte.

Ugy értesültünk, hogy a múlt hónapban a közoktatásiügyi minisztérium kebelében működő Consiliu Permanent tárgyalta az ügyet és olyan határozatot hozott, hogy nem véleményezi a nyilvánossági jog megadását. Azóta inspektori intézkedés következtében ki is kellett írni az iskola homlokzatára, hogy: „Róm. kath. magán fiu-lyceum nyilvánossági jog nélkül.” Ugy látszik tehát, hogy a nyilvánossági jogot erre a tanévre nem fogjuk megkapni, de visszakaphatjuk a jövő tanévre. Nem szabad tehát feladnunk a küzdelmet, hanem még szelésebb alapon és az eddiginél is nagyobb intenzitással kell azt folytatni. **Parecz Béla dr.** a szatmári nagygyűlés elé a következő határozati javaslatot fogja terjeszteni:

A Magyar Párt nagygyűlése a romániai magyar telekezetek iskolák nyilvánossági jogát az itteni magyarság kisebbségi jogai intégrán részének vallja s ez alapon követeli a kormánytól, hogy az aradi római katolikus lyceum nyilvánossági jogának kérdésében magyarellenessé politikai szempontok mellőzéseével az alkotmánytörvényben és a párisi kisebbségi egyezményben lefektetett faji és telekezetek egyenlőség elvének alapján döntsön.

Egyben kijelenti, hogy teljes erkölcsi támogatással támogatja az aradi római katolikus egyházközséget a lyceum nyilvánossági jogának visszanyerése iránti törekvésében s utasítja a parlamenti csoportot, hogy ennek érdekében a kormánynál sürgősen és nyomatékosan közbenjárjon.

A legjobb angol tea,

amelytől minden szakértő elvan ragadtatva és mindenütt előnyben részesül, a

HORNIMAN'S TEA

Elnökválasztás a Lloyd-klubban

Száz aláírással rendkívüli közgyűlés összehívását kérték — Kik az elnökjelöltek?

Az aradi Lloyd Társulat elnöki állása **Deutsch Andor** elhalálozásával megüresedett. Egy évig nem szándékoztak betölteni a tisztséget. A napokban azonban íveket köröztek a Lloyd Társulat tagjai között, melynek aláírói rendkívüli közgyűlés egybehívását kérik a társulat elnöki tisztségének betöltése céljából. Az íveket közel száz tag írta alá.

Arad eme tekintélyes klubja, melynek tagjai sorában főleg a kereskedői világ van képviselve, jelentős szerepet tölt be a város közgazdasági életében. Az elnöki állás tehát nemcsak megtiszteltetést, hanem közgazdasági pozíciót is jelent. Ezidőszent a társulat ügyének vezetését **Goldschmidt Sándor** alelnök végzi. Az elnöki tisztség betöltéséről lévén szó, jelentős számú híve van **Goldschmidt Sándornak**.

Mellette a klub tagjainak tekintélyes csoportja egyrészt **Jellinek Józsefet**, az Aradme-gyeri Takarékpénztár elnökgazgatóját, más-

részt **Rosenberg Arthur** nagykereskedőt óhajtja az elnöki székbe ültetni.

A rendkívüli közgyűlést kérelmezők benyújtották az aláírt íveket a választmányhoz, mely ma este tartott ülésén foglalkozott az elnökválasztó rendkívüli közgyűlés ügyével.

Budapest mohamedán zarándokhely lesz

Mecset Gül-Baba sirja felett

Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy a mohamedánok egyetlen gyaurföldben pihenő szentje **Gül-Baba**, aki a Rózsa-dombon alussza örök álmát. A magyar főváros már régen mecsetet akart építeni ezen a helyen, de hiányoztak rá a költségek. Ma Budapesten járt **Ressid Haffed**, a legnagyobb mohamedán kulturális intézmény főtitkára, aki kijelentette, hogy ő oly módon óhajtja a tervet megvalósítani, hogy az összes mohamedán egyházak hozzájárulásával kisajátítja az ottani földet és mecsetet építenek s így Budapest mohamedán zarándokhely lesz.

Hivatalosan bejelentették az aradi Victoria és a Timisiana fuzióját

A fuzionált pénzüzet Victoria név alatt működik — A Timisiana, mint az aradi Victoria temesvári fiókja —

A pénzüzet alaptőkéje százmillió lej — A Banca Nationala kétszázötven milliója — A fuzionált bank új vezérigazgatója

A Victoria és a Timisiana közötti fuzió tárgyalások már véget értek és a fuzióról ma beszámolt az Aradi Közlöny. A kormány maga is közbelépett, hogy a nehézségek közé került két román pénzüzetet szanalja és ezzel egyidejűleg segítsen a hajbajutott nagyváradi Bihoreana-n is. A legalkalmasabb megoldásnak a három pénzüzet fuziója látszott, ami által az ország nyugati részén egy erős román bankkoncern megeremtetése jött volna létre. A Timisiana és a Victoria fuziója elől minden akadályt elhárítottak és az tegnap létre is jött. Ma **Nestorescu** a Banca Nationala inspektora s **Savu dr.** ügyész átutaztak Nagyváradra, hogy ott a Bihoreanával vegyék fel a tárgyalásokat és ezt az intézetet is belevonják a fuzióba. A nagyváradi tárgyalások eredménye azonban független már a Victoria és Timisiana fuziójától,

amelynek megtörténtét ma délelőtt már be is jelentették az aradi törvényszék cégjegyzői hivatalában.

A fuzionált pénzüzet 45 nap múlva rendkívüli közgyűlést hív össze a határozatok perfectuálására és ugyanakkor választják meg a bank új vezetését is, amelybe az állam és a jegybank is delegál egy-egy megbízottat.

A cégjegyzői hivatalhoz benyújtott bejelentés szerint a fuzionált intézet neve Victoria marad, a Timisiana pedig mint a Victoria temesvári fiókja fog működni. A pénzüzet alaptőkéje 100 millió lej lesz, amelyet Aradon és Temesváron már le is jegyeztek a régi igazgatóság tagjai és a betétesek. A régi részvények teljesen elvesztették értéküket és a megadott moratórium kedvezményeit az intézetek továbbra is élvezik. A moratórium Aradon

1931. május elsején jár le, addig a betétek után 6 százalékat fizet a bank. Temesvárott a moratóriumból még több mint egy esztendő van hátra és a Timisiana betétesei évi 4 százalékat kamatot kapnak. A moratórium lejártával az összes betéteseket kifizetik.

A fuzionált intézetet az állam a jegybank közvetítésével nagyobb összeggel segíti és átitólag

a Banca Nationala 250 millió lejt helyezett a megalakult bankkegyesület folyó számlájára.

A rekonstruált Victoria a jövőben kizárólag banküzleteket fog folytatni és tartózkodik az iparvállalatok finanszírozásától. Még nem döntöttek az irányban, hogy kik lesznek az új bank vezetésében, de illetékesnek vélt híresztelések szerint valószínű, hogy a Banca Nationala egyik volt igazgatója lesz a fuzionált új bank vezérigazgatója.

Az aradi mozik mai műsora

5, 7 és 9 órákor.

CENTRAL: Premier, Tolstoj Leo világhírű regényének hangos filmváltozata **LELKEK ÖRVÉNYE** Fred Niblo rendezésében, John Gilbert és Renee Adoree a főszerepekben. Orosz zenekíséret, karének és táncok. Az előadások megkezdésekor az ajtók lezártnak.

SELECT: SZENVEDŐ TESTVÉREK. Nagyhatású dráma. Főszerepekben: Ronald Colman, Mary Brian, Alice Joyce és Neil Hamilton.

ELITE: Új műsor. A SZÉP ISMERETLEN. Dráma. Főszerepekben: Marlene Dietrich és Willy Forst.

GRADISTE: Új műsor. NÉVTELEN HÜSÖK. Amerikai dráma. Főszerepekben Betty Compson és Jack Holt.

HIREK

Rendőrtiszt felesége, aki összeköttetésben állott az autós banditákkal és templomrablókkal

Pop komisszárnét letartóztatták Kolozsváron

Kolozsvárról jelentik: Néhány héttel ezelőtt a lapok nagy cikkeiben foglalkoztak Pop komisszárnéval, aki egy szatmári rendőrtiszt felesége és akit annakidején azzal vádoltak, hogy összeköttetésben állott autós banditákkal, akiknek orgazdájuk volt. Hetekig tartott az ügyben a vizsgálat és ezt az időt Pop komisszárné vizsgálati fogságban töltötte. Miután semmi bizonyítékot nem produkáltak ellene, szabadlábra helyezték. Popné — Gallovics Aranka — ezután Kolozsvárra költözött, ahol több feltűnést keltő botrány hölgnője volt.

Néhány héttel ezelőtt újból elrendelték a komisszárné letartóztatását. Brassó mellett ugyanis ismeretlen tettesek kifizették egy templomot, ahonnan értékes szőnyeget lopnak el. A nyomozás szálai Kolozsvárra vezetnek és a szőnyeget meg is találták Popné lakásán. A terhelő bizonyítékot egy, Popné címére érkezett levél szolgáltatja. A kolozsvári vizsgálóbíró a komisszárné szabadlábrahelyezését rendelte el, a döntést azonban az ügyészség megsemmisítette. Ma foglalkozott az ügygel a törvényszék vádtanácsa, amely elrendelte Popné letartóztatását.

— Időprognózis. Továbbra is változatlan idő jelentékeny hőváltozások nélkül.

— Az 1931. évi költségvetés előadója. Bucurestiből jelentik: A parlamentben az 1931. évi költségvetés előadója Pompiliu Ioanitescu, a volt belügyi alminiszter lesz.

— D. R. Ioanitescu nem lép ki a nemzeti pártból. Bucurestiből jelentik: D. R. Ioanitescu megcáfolja ama híreszteléseket, miszerint kilépni szándékozik a nemzeti parasztpártból.

— Mihailache Bessarabiában. Bucurestiből jelentik: Mihailache belügyminiszter Bessarabiába utazik. Utazásának célja ismeretlen.

— Kineveztek az R 101 katasztrófája ügyét felülvizsgáló bizottságot. Londonból jelentik: A kormány kinevezte azt a bizottságot, amelynek ki kell vizsgálnia az R 101 katasztrófájának okait. A bizottság elnöke John Simson, tagjai pedig Bredeson kémikus és Kinglish, a cambridgei egyetem mechanikai tanára.

Parkettaszurolást, poloskairtást gyorsan és pontosan végez **LOVAS** volt Illés-u. 111.

— Ma teljes napiogyatkozás volt, amely 93 és fél másodpercig tartott. Londonból jelentik: Újzeeland közelében ma amerikai és újzeelandi csillagászok megfigyelték a teljes napiogyatkozást, amely 93 és fél másodpercig tartott. A tudósok kedvező légköri viszonyok közepette ejtették meg a megfigyelést és több sikerült fényképet is készítettek a napfogyatkozásról. A napfogyatkozást Aradon is erősen várták a természetbarátok, azonban a felhős ég miatt annak megfigyelése lehetetlen volt.

— A Kölcsény-Egyesület gyűlése. A Kölcsény-Egyesület elnöksége a választmányt október 30-ára délután 6 órakor gyűlésre hívja a Kulturpalota Kölcsény-termébe. A választmányi ülésen fogják megbeszélni a november első hetében tartandó közgyűlés tárgyait. — Az első felolvasó ülés a Kulturpalota nagytermében a Kölcsény-Egyesület tagjai számára november 16-án, vasárnap délután 5 órakor lesz. A hét következő két napján megindítja az egyesület azokat a magyar irodalomismertető előadásokat a Minorita Kulturházban, melyeket az elmúlt évben az iskolai és iskolán kívüli ifjúság oly nagy számban és élvezettel hallgatott.

A magzatelhajtásra vonatkozó büntető paragrafus eltörlését kérik Iasi-ban

Az esküdtek a súlyos gazdasági viszonyokkal indokolják kérésüket — Jogász-körökben nagy feltűnést keltett a kérelem

Bucurestiből jelentik: A Iasi-i törvényszék mellett szolgálatot teljesítő esküdtek beadványt intéztek az igazságügyminiszteriumhoz, amelyben kérték, hogy az új törvényben töröljék el a magzatelhajtásról szóló paragrafust. A megkezdő és feltűnést keltő javaslatot azzal indokolják meg, hogy ez a paragrafus a 90-es évek

születté és az akkori mentalitást tükrözi viszsza. Ma — mondja a beadvány — egészen mások a viszonyok, sokkal súlyosabb a gazdasági helyzet és ezért más szemmel kell elbírálni ezt a cselekményt. Jogász-körökben az a nézet uralkodik, hogy az igazságügyminiszter aligha fog elegendő tenni a különös kérelemnek.

Kiélesedett a Kína s a szovjet közötti viszony

Csank Key Sek elnök kikeresztelkedett — A kommunisták üldözik a keresztényeket — Kínai-orosz fegyveres konfliktus várható

NANKING, okt. 23. Reuter-iroda jelentése szerint Kuangko felkész ma megkeresztelte Csank Kei Sak elnököt, annak felesége, két sógora jelenlétében. Az elnök előbb kifejezte azt az óhaját, hogy őszinte hiva akar a kereszténységnek lenni, majd a keresztviz alá hajtotta fejét. Az elnök az ugynevezett mohénista egyházba lépett be. Ugy Nankingban, mint Sanghaiban nagy feltűnést keltett a keresztelkedés és annak kiszámíthatatlan jelentőségét tulajdonítanak éppen azokban a napokban, amikor a teljesen levert kommunis-

nisták a Jang Ce folyó völgyében üldözik a keresztényeket.

Kína és a szovjet közötti viszony egyébként is kiélesedett az utóbbi napokban, mert Kína vonatkozóan teljesíteni a Habarovk jegyzőkönyvet, amely a keleti vasúton a szovjet javára fennhatóságot biztosít. A kínai kormány már intézkedett arról, hogy megbízottai fejezzék be a tárgyalást és térjenek vissza. Így egy kínai-orosz fegyveres konfliktus kitörése nem látszik kizártnak.

— A norvég képviselőválasztások eredményei. Osloból jelentik: A norvég képviselőválasztások eredményei a következők: konzervatív 45, nyereség 14; liberálisok 32, nyereség 1; parasztpárt 26, változatlan; a kommunisták eddigi 3 mandátumukat elvesztették; a szociáldemokraták 47 mandátumot kaptak, veszteségük 2.

— A magyar kormányzó fia a Ford-gyárban dolgozott. Budapestről jelentik: Ifj. nagybányai Horthy István, a kormányzó idősebbik fia ma hazatért Detroitból, ahol a Ford-gyárban egy évig dolgozott. A fiatal mérnök igen érdekesen beszél Detroitról és elmondja, hogy továbbra is műszaki pályán marad.

— Délután is lesz hivatalos óra az aradi városházán. Ma rendelet érkezett a temesvári kormányzóságtól az aradi városházára a hivatalos órák ügyében. A kormányzóság elrendeli, hogy a hozzá tartozó közhivatalokban délután is legyen szolgálat. A városházán a rendelet értelmében megváltozik a szolgálati idő. Dél előtt 8-tól 1 óráig lesz szolgálat, kétszer hetenként délután 4 órától 7 óráig dolgoznak. A napokat Lulai Cornél dr. polgármester fogja megállapítani, ha Bucurestiből hazajön.

— Már az akasztás napja ki volt tűzve, mikor a halálraítélt öltösvészélyesen meghegvedett. Elszállították a rabkórházba, ahol hetekig élet-halál között lebegett. De végül, hála az orvosi tudománynak, lábadozni kezdett. A rabkórház főorvosa a következő átiratot intézte az ügyészséghez:

— K. J. halálraítélt állapota annyira javult, hogy egészségének legcsekélyebb veszélyeztetése nélkül kivégezhető.

— Két városi főtisztviselő felebbezési ügye. Ma távirati értesítés érkezett a városházára, amely közölte, hogy a bucuresti-i központi revíziós bizottság elhalasztotta Pocioianu János, a közigazgatási szolgálat főnöke és Sperneac János volt anyakönyvvezető nyugdíjazása ügyének tárgyalását. Mint ismeretes, a város nyugdíjazta a két főtisztviselőt, aki megsemmisítette a nyugdíjazást.

— November elsőjén kezdődik Aradon a katonai okmányok lebélyegzése. A hadügyminiszterium ma leiratot intézett az aradi rendőrség katonai ügyosztályához és ebben értesítette, hogy a katonai okmányok szokásos évi lebélyegzése, valamint az ezzel kapcsolatos jelentkezések az idén november elsője és harmincadika között fognak történni.

Perrel fenyegetőzik a Stewart-cég főnöke

Az utépitési szerződés felbontásának bonyosdalmi

Bucurestiből jelentik: Ismeretes, hogy a kormány felbontotta szerződését a londoni Stewart-céggel, amely megbízást kapott a Bucuresti-Brassó közötti főtúvonal elkészítésére. Miután az angol cég nem tett eleget a szerződés feltételeinek, a kormány kénytelen volt felbontani a megállapodást. A felbontást heves sajtókampány előzte meg, amelynek során az ellenzéki lapok azzal vádolták meg a kormányt, hogy egyes tagjait, hogy egyénileg is üzleti összeköttetésben állanak a Stewart-céggel. A napokban végre megtörtént a szerződés felbontása, amire az angol cég főnöke személyesen Bucurestibe jött és ott egy levelet írt a kormánynak, bejelentve, hogy nem ismeri el a szerződés felbontásának jogosságát és perrel fenyegetőzik. A kormány Stewart levelet a jogügyi bizottságnak adta ki tanulmányozás végett.

— Dagad a budapesti rendőrkapitány botránya. Budapestről jelentik: Fekete László rendőrkapitány letartóztatásával kapcsolatban ma újabban letartóztatták Káldor Sándor 34 éves ügynököt és elfogató parancsot adtak ki Lengyel Zoltán ügynök és Hofmann Béla sofőr ellen.

— Kell-e a futball-meccsekhez városi engedély? A város kulturhivatala rendeletet adott ki, hogy a futballmeccsek megtartására is külön engedélyt kell kérnie a várostól. Az ügyben ma Raicu Aurél dr. alpolgármester intézkedett és elrendelte, hogy a város intézzon kérdést a belügyminiszteriumhoz s kérdezze meg szükséges-e a meccsekhez külön városi engedély. Az alpolgármester véleménye szerint erre nincs szükség, miután a sportegyesületek jogi személyek.

— Kirabolták a párisi Rotschildot. Párisból jelentik: Maurice Rotschildot, Grenoble képviselőjét a világhírű pénzmágnást, a szerda éjjeli párisi expresszen kirabolták. A tettes, aki igen nagyértékű ékszereket és pénzt vitt magával, elmenekült.

— A 156 éves Zoro Aga fiatalítási műtét alatt. Newyorkból jelentik: A 156 éves Zoro Agát egy hírneves kozmetikai intézetben fiatalító eljárásnak vetették alá és ráncait kivakarták. Zoro Aga a műtét után kijelentette, hogy 125 éve nem érezte magát ilyen fiatalnak.

Szenzációsan szépek és olcsók a női télikabátok
MENCZER OSZKÁR-nál a Minorita-templommal szemben. Iparos szövetkezeti könyvecske 6 havi hitel.

— Dr. Bókay János debreceni egyetemi tanár. Budapestről jelentik: Horthy, Miklós, Magyarország kormányzója, a debreceni Tisza István-egyetem gyermekgyógyászati tanszékére dr. Bókay János budapesti magántanárt, nyilvános, rendes egyetemi tanárnak nevezte ki.

Friss havasi juhturó

(bránza de burduf)

érkezett, kgja 90 Lej.

ÉLES fűszer- és csemege-üzlet, Arad, Strada Bratianu

— A gyoroki jegyzőt megerősítették állásában. Gyorokról jelentik: Nemrég folytak le a jegyzőválasztások. A gyoroki képviselőtestület annak idején nagy szótöbbséggel Gulácsi Márton nagyváradi jegyzőt választotta meg Gyorok község jegyzőjének. A választást megfélembzték, azonban az el lett utasítva. Ennek ellenére Gulácsi Márton még mindig nem foglalta el állását.

— Letartóztatták a gyilkos rikkancsot. Kuzsay Zoltán 19 éves aradi rikkancsot, aki tegnap játék közben véletlenségből agyonlőtte rikkancstársát Gellért Ferencet, részletesen kihallgatták a rendőrségen. Kihallgatása után ma délben Kuzsay Zoltánt átvitték az ügyészségre, ahol kihirdették előtte az előzetes letartóztatásról szóló végzést.

— Feljelentés az elszámolatlan hatvanezer lej miatt. A Fonciera biztosítótársaság pénzbeszedője ellen néhány hónappal ezelőtt feljelentést tett Deutsch Artur a Fonciera volt tisztviselője. A feljelentés szerint Pap Lajos az általa beinkasszált pénzekből 60.000 lejjel nem tudott elszámolni. Ma vonták felelősségre sikkasztás miatt az aradi törvényszéken Pap Lajos pénzbeszedőt. Elsőnek a feljelentő Deutsch Árhurt hallgatta ki a bíróság. Deutsch elmondotta, hogy Pap Lajos azóta már 20.000 lejt visszafizetett és így az intézet kára már csak 40.000 lejt tesz ki. Kihallgatta a bíróság a vádlott Pap Lajost is, aki nem tagadta, hogy a hiányzó összeget a saját céljaira fordította, de azal védekezett, hogy betegsége gyógyítására kellett a pénz, amelyet részletekben hajlandó megtéríteni. A védő indítványára elrendelte a bíróság Orbán Abának, a Fonciera igazgatójának megidézését, majd a tárgyalást december 9-ikére halasztotta el.

— Apa a fia ellen. Russu György fiatal nagylaki gazda július 22-én nagy mulatozást rendezett a korcsmában, amit megzavart édesapja megjelenése, aki a berugott fiut haza akarta vinni. Russu György nem engedelmeskedett apja hívó szavának és barátai gunyolódására feldühödött a szerinte tapintatlan szülői beavatkozás miatt. Dühé még akkor is tartott, amikor ugy hajnál tájban hazatért és revolveréből kétszer belőtt apja lakásának ablakán. A golyók szerencsére senkit sem találtak, de az öreg Russu másnap feljelentette fiát emberölés kísérlete miatt. Ma tárgyalta az aradi törvényszék ezt az ügyet. Számos tanút hallgatott ki Russu György kihallgatásakor, azt vallotta, hogy nem volt szándékában édesapját megölni, nagyon jól tudta, hogy nincs abban a szobában, amelynek ablakán belőtt, de részegségében nagyon fel volt habborodva és meg akarta ijeszteni az öreget. A bíróság nem látta beigazoltnak az emberölés szándékát és felmentette a vád alól Russu Györgyöt.

— Fantasztikus feljelentés egy kunhegyesi cigányasszony ellen. Szolnokról jelentik: Titokzatos ügyben nyomoz a csendőrség. Kunhegyes község lakossága feljelentést tett Dobrai Demeterné cigányasszony ellen, aki hipnotikus erővel az egész falut hatalmában tartotta és zsarolta az embereket. Előbb Nagy Károly gazda családjánál kezdte meg a zsarolást és amikor azok pénzt nem akartak adni, hipnózissal betegg tette a családtagokat. A községi körorvos feljelentésére a csendőrség letartóztatta a cigányasszonyt.

— Miért nem mentik meg Majláti püspököt a nagyoni összeomlástól? Bonyolódik a Turul-Remmer-füzió. Miért kell szólni a Timisiana bankot? Temesvári notesz. Hamis hírek gvergyói bankbukásokról és más érdekes cikkeket közöl az „Erdélyi Futár” friss száma. Szögyéni Kiss Endre lapja Kolozsvárról jelenik meg, de minden városban kapható.

Eddig 286 halottja van az alsdorfi bányakatasztrófának

A romok között még igen sok halott fekszik — A katasztrófa oka örök titok marad — Szombaton temetik az áldozatokat — Ujabb tárnarobbanás husz halottal —

Aachenből jelentik: Az alsdorfi bányaszerencsétlenség halálos áldozatainak száma a Wolf-iroda déli jelentése szerint 286-ra emelkedett. A ma felszínre hozott áldozatokat az Anna III. tárnában találták meg, ezek minden bizonnyal a II-ik tárnából menekültek a III-ik tárna zsákucájába. A romok között még igen sok halott fekszik felfedezetlenül, mert a bányászok közül többen hiányzanak.

Esti órákban érkezett jelentések szerint, egy husz tagból álló mentőexpedíció ujabb tárnaeomlás következtében bennpusztult a föld alatt. A szerencsétlenség halottainak száma ezzel 286-ra emelkedett.

akik közül eddig 189-et lehetett agnoszkálni. A sebesültek száma 203. A halottakat tovább is keresik. A temetés szombaton délelőtt lesz az alsdorfi új temető halottsházából. Az áldozatokat közös sirba temetik.

Mathieu Dreyfus meghalt

Egy világhírű Justizmord — Dreyfus Alfréd az Ördögszigeten — Jaccuse! — Zoltát elítélik — Mathieu Dreyfus ki-
verekszi fivére rehabilitálását

Párisból jelentik, hogy Mathieu Dreyfus, Alfréd Dreyfus alezredes fivére 73 éves korában elhunyt.

A kilencvenes években tágokban állott a francia közvélemény. Életfogytiglani száműzésre ítélték Dreyfus Alfréd kapitányt, akit azal vádoltak, hogy fontos francia katonai okmányokat árult el a német hadvezetőségnek. A becselenségig elfajult reakció fűtötte a francia nagyvezérkart, melynek vezetői tábornokok és törzstisztek a hadügyminiszterium jóváhagyásával a legképtelenebb bűnöket rótták fel Dreyfus Alfréd vezérkari kapitány terhére. A magas helyről irányított intrika olyan apparátussal és vehemenciával tört Dreyfusra, hogy hiábavaló volt Labori védő pompás és heroikus ékesszólása. Franciaországnak és a külföldnek mind szélesebb hullámokat verő felháborodása — Dreyfus kapitányt törvényes hadbírói ítélet alapján a maláriás éghajlatu Ördögszigetre deportálták.

Mathieu Dreyfus, az elítélt testvérbátyja, aki fanatikusan hitt fivére ártatlanságában, bírokra kelt a hatalommal, a kormánnyal, a hadsereggel, a bírósággal és szent fogadalmat tett, hogy nem nyugszik addig, amíg be nem bizonyítja, hogy Dreyfus kapitány ártatlan.

Egymás után sorakoztak Dreyfus Mathieu igazságot kereső zászlója alá Zola Emil, a kiváló francia író, Scheurer-Kestner a szenátus alelnöke, Clemenceau fiatal ügyvéd, a későbbi nagy politikus, Picquart ezredes a vezérkar egyik legképzettebb tisztje és sokan mások, akik a francia trikolor makulátlan tisztaságát látták veszélyben Dreyfus szégyenteljes elítélésével. Az igazságért küzdők fáradhatatlanul dolgoztak. Akadályt nem ismerő energiával kutattak bizonyítékok után. S e küzdelemben mindig Mathieu Dreyfus járt elől.

A reakció tovább tombolt és büntetlenül szelette áldozatait. Picquart ezredes „felsőbb érdek” következtében a francia kolóniákba küldték, „fontos katonai misszióban.”

E misszióval az cél az volt, hogy eltávolítsák Párisból azt a katonát, akinek megtörhetetlen bátorságát az igazság iránt vágy fűtötte s akinek vallomása minduntalan kényelmetlen helyzetbe hozta a vezérkar exponenseit. De Picquart ezredesből ez sem ölte ki a hitet, a reményt. A Dreyfus-ügy revízióját tekintette legfőbb feladatának. Henry ezredes és Pety du Clam őrnagy machinációt azonban látszólag siker koronázta. Picquart ezredes munkásságba vetik. Mathieu Dreyfus gigászi munkájában egy pótolhatatlan segítőtársal lett szegényebb,

Alsdorfból jelentik: A temetésen megjelennek Stegerwald munkaügyi és Schreiber kereskedelmi miniszterek. A katasztrófa okát egyelőre nem lehet megállapítani és valószínűleg örök titok marad, mert a raktárakat és a robbanószerek helyeit teljes épségben találták meg. A bánya egyes részeiben megkezdődött a munka.

Ma délután Alsdorfbán néhány száz fonyi tömeg izgatott hangulatu gyűlést tartott, amelyen a rendőrség és a bányaaigazgatóság részéről, a szombati temetés kapcsán kiadott intézkedéseiket kifogásolták és különösen Sobodka képviselő heves hangu beszéde keltett izgalmat. A gyűlés után a tömeg tüntetni kezdett, amire a rendőrség széteszlatta. A résztvevők azonban elhatározták, hogy szombaton újra tüntetni fognak.

Zola a híres „J'accuse!” című kiáltványával nyíltan vádat emel a kormány, a vezérkar, a hadbírószág ellen. Őt is perbe fogják és egy évi börtönre ítélik. Zola a büntetés elől Angliába menekül. De Walsin-Eszenházy őrnagy, az áruló, szabadon jár-ke, sőt nemzeti mártírrá avanszál.

Az igazság ilyen ruif arcúcsapásától felhördül egész Európa. Világhírű tudósok, írók, diplomaták, politikusok távoli országokból intéznek nyílt leveleket a francia kormányhoz, melyben a 18-ik század humanizmusának megcsufolásává bélyegzik Zola elítélését.

— „S ez a Justizmord abban az országban született, amely egy véres forradalom árán vívta ki az emberi szabadságot és egyenlőséget” — írja a francia miniszterelnöknek Björnson.

De az igazság diadalát utjában már nem lehetett feltartóztatni. Cavaignac az új hadügyminiszter gerinces hazafi s maga veszi kezébe a Dreyfus-pör aktáit. Ezután gyors egymásutánban peregnék le az események. Henry ezredes, Pety du Clam és Eszterházy őrnagyokat letartóztatják. Mathieu Dreyfus céljához közeledik, melynek elérésére szentelte életét.

Dreyfus Alfrédet öt évi szenvedés után hazahozták az Ördög-szigetről, de bírát még mindig „magasabb érdek” befolyásolják s így tízévi fegyházra ítélik az ártatlanul megkínzott Dreyfust. A köztársaság elnöke a büntetést kegyelmi uton elengedi. Mathieut és barátait nem elégíti ki az elnöki kegyelem. Tovább küzdenek, míg 1906-ban végre sikerül Dreyfust teljesen rehabilitálniok. S ezzel lezáródott a francia igazságszolgáltatás történetének egyik legszégyenteljesebb fejezete.

Ez a rövid visszaemlékezés vonul végig lelki szemeink előtt ma, amikor a francia fővárosból jövő halálhírt olvassuk. Mathieu Dreyfus, fivére becsületéért vívott emberfeletti harcában a világ elé tárta az önfeláldozó testvéri szeretet legragyogóbb példáját.

Dr. St.

Az árak
beszélnek

KERPEL

kirakatá-
ban.

Husz siketnéma a bíróság előtt

Budapest. Érdekes tárgyalás volt ma a járásbírószágon, amelyben 20 siketnéma vádlott állott a bíróság előtt. Egy siketnéma, Török Dezső perelte be őket sajtó útján elkövetett rágalmazásért. A tárgyalás bővelkedett humoros jelenetekben, de ítélethozatára nem került sor.

Benes cseh külügyminiszter a revíziós áramlatokról

„Téves hit, hogy a revízió eszméje tért hódított” ... Válasz a meghatalmazott miniszternek a lapok álláspontjáról

Prágából jelentik: Benes cseh külügyminiszter ma a külügyi bizottság ülésén az egyes külügyi problémák megvitatása során kitért a revíziós áramlatra is, amelyről a következőket mondotta:

— Téves az a hit, hogy a revízió eszméje tért hódított volna. Az egyes államok konstellációjától függ, hogy mennyire hajlik a revíziós gondolat felé.

Majd Krotta meghatalmazott miniszter ama kijelentésére tett megjegyzést, amit az

emlékeztetés trieszti nacionalista pörrel szembeni csehszlovák magatartására vonatkozólag mondott, nem ítélve el a cseh lapok kiméletlen kritikáját:

— A meghatalmazott miniszter ur kijelentése annál inkább helyes volt, mert egyrészt a cseh lapoknak valóban nem lehet előírni azt, hogy mit irjanak, de ugyanakkor az olasz lapok is erősen bírálják a csehszlovákiai eseményeket.

FILM KÖZLÖNY

A lelkek örvénye

Hangosfilm-bemutató a Central-mozgóban.

Tolsztoj Leó gróf halhatatlan remekműve az „Élő holttest” filmváltozata a „Lelkek örvénye” című dráma, amelynek ma van a bemutatója a Central-mozgóban. Fred Niblonak, a Ben Hur világhírű rendezőjének keze irányítja a felvételeket és ez meg is látszik a Tolsztoj-dráma minden jelenetének beállításán. Tolsztoj Leó emberi meglátásai igazán megérző színekkel hatnak Fred Niblo szemszögéből nézve. A Metro-Goldwyn filmgyár elsőrangú színészgárdát bocsájtott rendelkezésre ennek a filmnek megalkotásához: John Gilbert Fedya alakítója nem először játszik most Tolsztoj-hőst. Jól emléksziünk még kitűnő alakítására a Karenin Annában. Fedya Prosatoff szerepében azonban felülmúlja minden eddigi alakítását, drámai jelenetekben különösen megállja a helyét. Daliás alakja és temperamentuma nagyon jól érvényre jut ebben a nyugtalanvérű, csavargóvá lett orosz gárdatisztn. Partnere a finom, ideális szépségű Eleanor Boardman és a bájos, közkedvelt Renée Adorée, aki egy cigányleány szerepében nyújt újabb bizonyítékot színjátszóképeségéről. Viktor Karenin jósaos szerepét a rokonszenves Conrad Nagel játssza a tőle megszokott kedvességgel. Meg kell emlékeznünk a jól összeállított kísérőzenéről és a „Rózsák dala” című színes revüszám dekoratív szépségéről, amely kísérő műsorként szerepel.

Töredelmes vallomást tett az Augusztá-telepi rablógyilkos

BUDAPEST, október 23. Az Augusztá-telepi gyilkosság gyanúsítottja, Mester János csapos, állhatatosan tagad, bár már bizonyosra vehető, hogy ő követte el a bűntényt. Ma délelőtt a detektívek lakásán elrejtve megtalálták a ruháztató kötélnek egy darabját, amellyel az asszonyt megfojtotta. Mesterről kiderült, hogy petrozsényi, aki katonaszökevényként jött Magyarországra, előbb román csendőr volt. Egyideig lézengett Magyarországon, majd másfél hónappal ezelőtt bekerült a Kaszinóba csaposnak. A rendőrség egyébként a ma délután megtartott helyszíni szemle alkalmával újabb bizonyítékot szolgáltatott Mester János csapos ellen.

A rendőrség megállapította, hogy az a fülke, amelyet bezártak Mester megbízhatatlansága miatt és amelynek kívülről elrejtészek ajtaját, igen könnyen nyílik, tehát abból kijöhetett. Azonkívül megtalálták Mester szobájának padlója alatt a szakácsné véres zsebkendőjét és a rablott pénzt, 203 pengőt. Mester továbbra is flegmatikusan tagad és a bűnfelek felmutatásakor sem jön zavarba. A gyilkos egyébként ijedősen nagyverejű, nagy étvágyú ember, akit valószínűleg falánksága vezérelt a gyilkosságra.

Későbbi jelentések szerint, a bűnfelek felmutatása után Mester végül megtört és bevallotta, hogy Soltész né ő gyilkolta meg. A gyilkosságot a csodálatos erejű ember egy pillanat alatt pusztán kézzel hajította végre, azután kötelezt tett az asszony nyaka köré, mert azt hitte, hogy ezzel elhárítja magáról a gyanút.

Egy aradi ifju utja a hírnév felé

Poor Mihály volt aradi gimnáziumi tanuló egy magyarországi községben elkészítette a Hősök Emlékét.

Az elmúlt napokban a budapesti Stúdió bemondta azt a hírt, hogy Poor Mihály szobrászművész a hevesmegyei Aldebrő községben elkészítette a Hősök Emlékét, melyet nagy ünnepek között leplezték le. A hírt az aradi rádióköz közlő többet hallották, de csak igen kevesen tudják, hogy ez a fiatal szobrászművész, aki most arrivált Magyarországon, aradi származású és néhány évvel ezelőtt még az aradi katolikus főgimnázium hetedik osztályának növendéke volt. Poor Mihály ma Aradra érkezett és alkalmunk volt a fiatal művésszel rövid beszélgetést folytatni, amelynek során elmondta karrierjének történetét.

— Már az iskolában — mondta — kedvem volt a szobrászathoz. Szabad perceimben a Arétába miniatűr portrékat faragtam. A hetedik osztályban megbuktam. Erre elhatároztam,

hogy abbahagyom a tanulást és elhatároztam, hogy tisztviselő leszek. Nem kaptam állást. Már több hónapig sétáltam, minden foglalkozás nélkül, amikor össetalálkoztam az azóta tragikus véget ért Pamián Ivánnal, aki akkoriban iratkozott be a párisi Szépművészeti Akadémiára és aki rábeszélte a szobrászpályára. Egy aradi faszobrásznál kezdtem pályámat és napi 12—14 órát dolgoztam. Később jött a katonaság. Felebbvalóim nagyon szépen viselkedtek velem szemben és alkalmat nyújtottak ahhoz, hogy tovább képezsem magam. Nagyon sokat köszönhetek nekik. Leszereléseim után Budapestre utaztam és ott kezdtem el komolyan dolgozni.

— Ez év tavaszán — folytatta a fiatal művész — szülőfalumba, a hevesmegyei Aldebrő községbe utaztam, hogy meglátogassam ott élő nagyszüleimet. A községi előjáróság ekkor az időben határozta el, hogy nagyszabású emlékművet állít a világháború elesettjeinek emlékére. Megpályáztam az emlékművet és ezzel kezdődött a siker. Félév alatt karrarai márványból elkészítettem a hősök szobrát, amelyet a felavatás alkalmával a magyar kormányzó megbízásából Mayer János földművelésügyi miniszter tekintett meg. A miniszternek tetszett a munkám és kijelentette, hogy a jövő év tavaszán megrendelést kapok a kormánytól négy hasonló emlékmű elkészítésére. Így a jövő évre teljesen el vagyok látva munkával.

— Mondjon valamit további terveiről

— Dolgozni akarok — hangzott az egyszerű válasz. — Tovább akarok haladni az uton, amelyen elindultam. A két kezem munkájával akarok karriert csinálni. Ennyi az egész.

Poor Mihály néhány hét múlva visszatart Magyarországra, hogy tovább folytassa munkáját. Az aradi Katolikus Főgimnázium egykori növendékére — úgy hisszük — valamikor büszke lesz Arad.

A BUDAPESTI STÚDIO FRIVOL AKTÁI

Színésznők és színészek a bíróság előtt akarják bizonyítani, hogy Hegedüs Tibor, a rádió rendezője csak szerelmi szolgálatok ellenében adott szerepet

A budapesti színházi körökben élénken foglalkoztatja Hegedüs Tibornak, a Vigaszínház jelenlegi rendezőjének és a budapesti rádió volt rendezőjének érdekes pere.

Hegedüs Tibor, a legképzettebb magyar rendezők egyike, hosszú ideig volt a budapesti rádió stúdiójának a rendezője. Csak néhány hónappal ezelőtt mentették fel ettől a tisztségtől, amikor a színészek a budapesti színházak kulisszái között és a kávéházi törzsasztaloknál furcsa dolgokat kezdtek rebesgetni működéséről. Mindtöbben és többen állították, hogy Hegedüs Tibor, mint a rádió rendezője nemcsak, hogy nem járt el korrektül és kollégálisan a színészekkel szemben, hanem a legsúlyosabb visszaéléseket követte el. Egyszer egy öreg nyugdíjas színész panaszkodott, hogy minden indoklás nélkül megtagadták a stúdióban való szerepeltetését, holott addig mindenkor meg voltak elégedve vele. Másnap egy fiatal színésznő beszélte el panaszosan kollégáinak, hogy Hegedüs Tibor csak bizonyos ellenszolgáltatás fejében lett volna hajlandó szerepet adni a rádióban és amikor ezt az „ellenszolgáltatást” megtagadta, a stúdió teljhatalmu rendezője egyszerűen megtiltotta neki, hogy valaha is betegye a lábát a stúdió helyiségébe.

Akadnak olyan színészek is, akik nyíltan beszéltek arról, hogy Hegedüs Tibor csak pénzért volt hajlandó nekik szerepet adni és bizonyos százalékot kötött ki a maga számára a felleptidijából. Mind gyakoribbakká lettek ezek a vádak, amelyek arról is tudni vélték, hogy Hegedüs Tibor néha a szereplők felleptidijainak egy részét is visszatartotta és saját céljaira fordította, máskor azzal biztosított anyagi előnyöket magának, hogy egyes szereplők kijátszásával, azoknak szerepét maga játszotta el, ezenkívül minden színésznőt háttérbe szorított, csakhogy feleségét, Horváth Évát minél sürűbben léptethesse fel.

A vádakát végül is olyan nyíltan hangoztatták budapesti színházi körökben, hogy He-

gedüs Tibor — hír szerint a Vigaszínház igazgatóságának sürgetésére —

kénytelen volt a Színész Szövetségnél fegyelmi vizsgálatot kérni önmaga ellen és ezzel párhuzamosan megindult a vizsgálat a rádióval is, ahol azonban egy intézkedés el a dolgot, hogy Hegedüs Tibor egyszerűen lemondott rendezői állásáról. A Színész Szövetség fegyelmi bírósága előbb több tanút hallgatott ki, akik közül különösen Baló Elemér és Jaloneczky László színművészek konkretizálták a fenti vádpontokat. A színésznők óvatosabbak voltak és nem merték nyíltan hangoztatni a kényes vádakát. Beavatkozott az ügybe Szilágyi Ödön újságíró, a Délibáb című színházi hetilap szerkesztője is, aki Kozma Miklós, a budapesti rádió vezetője előtt ismételte meg Baló vádjait, sőt már hivatkozott több színésznő esetére is, akikkel szemben Hegedüs Tibor „szerelmi zsarolást” követett el.

Hegedüs Tibor most már becsületsértés és rágalmazás címén feljelentést tett Baló Elemér, Jaloneczky László és Szilágyi Ödön ellen és az október 3-án megtartott első tárgyaláson a három vádlott teljes terjedelmükben fentartotta a vádakát. A vádlottak egyben felajánlották a valódiság bizonyítását, amire Hegedüs Tibor is hozzájárult és amit a bíróság el is rendelt, az ügy folytatálagos tárgyalását november 10-re tűzte ki.

Ezt az újabb tárgyalást most a legnagyobb érdeklődés előzi meg budapesti színházi körökben.

A beavatottak jól tudják, hogy a budapesti rádióval sok minden egyéb sincs teljesen rendben, de eddig nem akadt még senki, aki hozzá mert volna nyúlni ehhez a darázsfelekhez. A tisztogatás felé a Hegedüs-féle ügy az első lépés és egyrészt ezért, másrészt a szereplők ismert személyeire való tekintettel a közönség körében is nagy érdeklődéssel néznek az ügy kimenetele elé s várják, hogy az esetről mit mond a rádió.

Véres lapok Jack Diamond, az amerikai bandita életéből

Veszélyes testőrség — Diamond önállósítja magát — Virágözön a betegágyánál — A banditavilág legismertebb alakjai — Hogyan lett Diamond félelmetes ember

Első közlemény

Szinte már elcsépelet témának tűnik az amerikai alvilág hajmeresztő „hőstetteinek”, legendás gonoszságainak ismertetése, a valóságban azonban az amerikai életnek ma is egyik legsajátságosabb különlegessége ez az alvilág, amely az állam testében államot alkot és az államrenddel mit sem törődve éli a maga külön életét. Az európai sajtóban legutóbb általános szenzációt keltettek egy francia újságírónak, Geo Lonnának, a csikágói alvilág vezető személyiségeiről és gaztetteiről szóló beszámolóit, amelyek minden képzeletet felmulasztóan festik le

ezt a különös, kísérteties világot, amelynek jelentőségét, hatalmát európai ember sem felérni, sem megérteni nem tudja.

A francia újságíró két hónapot töltött a csikágói „sutlógókban”, garsterek társaságában, neves banditák körében és arra a megállapításra jutott, hogy belátható időn belül nem lehet véget vetni ennek a bandita-uralomnak, amely befonta a politikai és gazdasági életet is s amelynek támogatói és barátai vannak a rendőrség és az állami közigazgatás magasrangú tisztviselőinek körében is.

Diszes galéria

Ilyen körülmények között érthető, ha egy neves bandita személyi ügyei közéleti eseményszámba mennek és hogy ha például Jack Diamond newyorki betegágya mellett naponta halomra gyűlnek a hódolók és tisztelők virágkosarai. Mint ismeretes, az alvilág és egyúttal a newyorki közélet legutolsó szenzációja a Jack Diamond elleni gyilkos merénylet, melyet még ma is éppen olyan sűrű homály borít, mint napokkal ezelőtt, amikor a merénylet megtörtént.

Diamondot szállodai szobájában négy bandita lepte meg, akiknek négy revolvergolyója leterítette az egyik leghatalmasabb banda Európaszerte is hírhedt vezérét.

A legújabb jelentések szerint a bandita állapotában javulás állott be. Jack Diamond azonban még mindig nem hajlandó elárulni, hogy kik voltak a támadói. Kéri, hogy a rendőrség védje meg barátait és ismerőseit, akiket szintén az övéhez hasonló veszély fenyeget.

A bandita kórházi szobájában pedig egyre gyűlnek a virágok...

Amint ebből megállapítható, Amerikában ma is sajátosan romantikus alakban virul a gonosztettek és a banditákat körülvevő legenda. Az alvilág vezető egyéniségeit a riporterek beszámolóit alapján Európában is ismerik. A galériának legnagyobb hatalmu és legjellegzetesebb tagjai a következők:

Al Capone, aki ellenfeleinek bosszúja elől nemrégiben egy évre fogházba vonult. Ő a gyors elhatározás és a kiméletlen tettek embere, Moran hallatlan kegyetlenségéről híres, míg Rotstein, a meggyilkolt bandavezér, rendkívüli intelligenciájával vált ki a különös galériából. A most sokat szereplő Jack Diamond az „uri bandita” nevet kapta, világias fellépéséért és kitűnő modoráért.

A banditavezér zsoldos testőre

Jack Diamond „karrierjének” első lépései a homályba vesznek. Neve csak akkor válik ismertetéssé, amikor bevonják Rotstein testőrségébe és

urának védelméért napi 100 dollár zsoldot kap.

Egy napon, teljesen váratlanul, Rotsteint titokzatos körülmények között agyonlőtték. Diamond kiesett testőri állásából, új foglalkozás után kellett néznie és csakhamar összeköttetésbe lépett az alkoholcsempészekkel. Felismerte azokat az óriási kereseti lehetőségeket, amelyeket a száraz Amerika prohibíciós törvényei nyújtottak. Tapasztalatai nagyrészt még mint testőr szerezte, amikor is alkalmá volt hepillantani urának és parancsolójának kártyáiba. Rövidesen önállósította

magát pezsgővel kereskedéssel és egyike lett a legbefolyásosabb és legnagyobb jövedelmű brooklini alkoholcsempészeknek. Karrierjében elősegítették a nagybankok, amelyek tekintélyes összegeket bocsátottak rendelkezésére. A „tehetséges fiatalember” elszántságával és kitűnő üzleti érzékével magára vonta Al Capone figyelmét, aki munkatársul vette maga mellé. Azonban Diamond — aki közben fokról-fokra emelkedett „felé” a hatalom és a gazdagság céljának irányában — nem csak Al Capone, hanem a rendőrség figyelmét is magára terelte.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Kimaradtak az aradi exportőrök az állat-

Tönkrement aradi vállalkozók — Súlyos sérelmek érték az aradi exportőr-szindikátusokból állatexportőröket — A Kereskedelmi és Iparkamara akciója — Pacuraru Brutus főtitkár nyilatkozata

A mindinkább megismertülő agrárkonferenciák kétségtelenül bizonyítják, hogy ma egyik legfontosabb problémánk a mezőgazdaság válságának megoldása. Azonban a gazda, aki a földművelésben nem találta meg számítását, akinek manapság a buza, a kukorica a napi kenyeret is nehezen adta meg, az utóbbi években más kereseti forrás után nézett, intenzíven folytatta az állattenyésztést. A kormány látva az élőállatexport fontosságát, legújabbban törvényileg elrendelte az állatexportőri szindikátusok megalakítását, melyek hivatva lennének Románia állatexportját fellendíteni. Erről a fontos kérdéssel beszélgetést folytattunk Pacuraru Brutus, Kereskedelmi és Iparkamarai főtitkárral, aki munkatársunknak a következőkben nyilatkozott:

— A külföldi és különösen a bécsi élőállatkereskedők az utóbbi években romániai üzleteiken hatalmas összegeket vesztek — kezdte Pacuraru Brutus. — Ezeknek az intervenciójára az osztrák kormány behozatali vámok emelésével és az utóbbi időben a különböző országokból importált állatállomány kontingentálásával igyekezett rendezni az állatvásártéri viszonyokat. Ez utóbbi intézkedés birta rá aztán az exportőrök kezdeményezésére a földművelésügyi minisztériumot, hogy elrendelje az állatexportőri szindikátusok megszervezését, melyek közös szervezetbe tömörítik az exportőröket a hízólókkal és a tenyésztőkkel. Egyelőre azonban sokalnom kell a tagdíjakat és különösen az exportvágóhidak belépési díjait, illetve garanciáit. A szindikátus, amely megyénket elsősor-

ban érdekli és amelynek hatáskörébe tartozunk — a temesvári. Az aradi érdekelt körök Aradon is akartak volna szindikátust létesíteni, azonban az a furcsa helyzet állott elő, hogy — tekintetbe véve azt, hogy Aradon az utóbbi években az állatexportőrök jórésze tönkrement és így csak két-három számottevő exportőr fejt még ma is ki tevékenységet — ténylegesen nem lett volna kivel megcsinálni a szindikátust. Amikor a temesvári szindikátust megszervezték, az itteni szervezési akció és az akkor még bizonytalan helyzet következtében, a temesvári szindikátusba Aradról alig akadt jelentkező és ilyképpen

az aradiak jórésze még jelenleg sem szindikátusi tag.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara érintkezésbe lépett a kormányzósággal, amelytől azt az ígéretet kapta, hogy az aradiak kimaradását a jövő évi közgyűlés alkalmával helyre fogják hozni, ehhez azonban az szükséges, hogy még ez év folyamán beiratkozzanak az aradi érdekeltek a temesvári szindikátusba, mert a vezetésben csak az vehet részt, aki legalább három hónapja szindikátusi tag.

Tekintve az állatexportőri szindikátusoknak ugy a mezőgazdaságra és az exportőrökre, mint az ország általános gazdaságára vonatkozó rendkívüli fontosságát, érdeklődéssel várjuk, — különösen Arad szempontjából — hogy mennyiben válnak be a gyakorlatban: hogy milyen mértékben fogják elősegíteni az állat- és húsexport előjuttatását.

(m. t.)

Az Ujaradi Takarékpénztár kiegyezett hitelezőivel

Az érdekeltek elfogadták a 60 százalékos kvótára vonatkozó ajánlatot

Az Ujaradi Takarékpénztár, mint ismeretes, kényszerkegyezséget ajánlott fel hitelezőinek. Az egyezkedési tárgyalások megindultak és e napokban meg is történt a kiegyezés a pénztárral és az érdekeltek között. A betétesek és hitelezők elfogadták a banknak 60 százalékos kvótára vonatkozó ajánlatát. Megállapítást nyert, hogy az Ujaradi Takarékpénztár passzívja 30 millió 363 ezer lejt tesz ki, míg az aktíva 22 millió 466 ezer 133 lejtet rug. A banknak tehát a 60 százalékos kvótának megfelelőleg 18.320.386 lejt kell kifizetnie a betéteseknek és hitelezőknek. Az összeg kifizetése 8 rátaban történik és az első részlet három hónap múlva esedékes. A pénztárral kiegyezése általános megnyugvást keltett a közgazdasági és pénzügyi körökben.

— Aradi valutaárak. Zürich 32.78, Berlin 40.20, London 817.50, Milánó 8.84, Páris 6.70,

New-York 168.50, Prága 5.01, Budapest 29.52, Bécs 23.82, Belgrád 3.00. — Effektiv-árak: Svájci frank 32.80, német márká 40.25, font sterling 820, olasz líra 8.84, francia frank 6.72, dollár 168.20, cseh korona 5.00, pengő 29.55, schilling 23.80, dinár 3.00.

— Csődkérvény egy világosi kereskedő ellen. Plár Demeter világosi kereskedő ellen az aradi Textilipar R. T. csődöt kért az aradi törvényszéken. A csödbíróság ma helyt adott a vállalat kérésének és elrendelte a csödeljárást Plár Demeter ellen. Csödtömeggondnokul Rosti Rudolf dr. panhotai ügyvédet nevezte ki a bíróság. A hitelezők igényeinek bejelentésére november 24-ikét tűzték ki határidőül. A csödválasztmány december 4-én ül össze.

— Bizottság a mezőgazdasági adósságok megállapítására. Bucurestiből jelentik: Madgearu földművelésügyi miniszter szakértői bizottságot küldött ki, amelynek az a feladata, hogy megállapítsa az ország mezőgazdasági adósságának összegét, mivel azt hiszik, hogy a mezőgazdasági adósságok tényleges összege sokkal kisebb, mint a földművelésügyi minisztériumnál bejegyzett összeg.

Réz-korszakbeli temetőt találtak Kiskőrösön

A temető körülbelül 4500 éves. — Értékes leletekre bukkantak az ásatók.

Kiskőrösről jelentik: Paulini Mihály kiskőrösi tanító rendkívül érdekes temetőre bukkant. Ásatások közben 4500 évvel ezelőtti réz-korszakbeli temetőre bukkant. Nyomban értesítette a Nemzeti Múzeumot, ahonnan Hildebrand tanár szálit ki a további ásatások szakszerű lefolytatására. Az ásatásokat hétfőn kezdték és már eddig is meglepő eredményt produkáltak. Nyolc csontváza talált Hildebrand professzor, különböző fegyvereket és réz-korszakbeli ékszereket. A Kiskőrösön feltárt réz-korszakbeli temető egyike a leggazdagabbaknak, amelyeket eddig Magyarországon találtak.

Rádió műsor

— Romániai idő. —

PÉNTEK, október 24.

Bucuresti. 13. Gramofon. 13.50. Gramofon. 17. Rádiózenekar. 18.30. Rádiózenekar. 20. Gramofon. 21. Opera. — Budapest. 10.45. Egyházi zene a szegedi Fogadalmi templomból. 400 gyermek éneklő a „Missa de Angelis”-t. 5. Zsoldos Benő: „Egy régi magyar felhalálóról”. Felolvassa: Radó Árpád. 6. Magyar operadélután. A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 7. A Délmagyarországi Rádió Club rádió-amatőr-kiállításáról helyszíni közvetítés. Szegedről. Konferál. Konecz Sándor dr. 7.45. Gyorsíró tanfolyam Szlabey Géza). 8.30. A Palestrina kórus hangversenye a szegedi Fogadalmi templomban. Vezényel Dohnányi Ernő dr. 9.50. Előadás a Studióból. „A remete fia”. Itt: Szalay László dr. Zenejét szerezte Kiszely Gyula. Előadja Abonyi Géza, a Nemzeti Színház tagja. — Majd: Rácz Béla és cigányzenekarának hangversenye a Pannónia-szálló étterméből. — Belgrád. 18.30. Tam-

buranégyes. 21. Népdalok. 21.30. Kamarazene. 22.30. „Két köteg kulcs” egyfelvonásos vígjáték. 23.45. Könyvnyű zene. — Prága. 12.15. Gramofon. 17.30. Delutáni zene. 22.30. Vidám felőra. Utána mai zeneszerzők művei. — Wien. 12. Gramofonhangverseny. 16.20. A Silving-zenekar hangversenye. 20.35. Geiger-zenekar játéka. 21.30. India iparosítása (közvetítés Münchenből). 22. Dalok és áriák Kurina Berta kamarazenekező előadásában. 22.35. Mozart-hegedűsonáták (G-dur és esz-dur). Csatlakozóan hírek, majd a Pflieger-zenekar hangversenye. Utána különféle közlemények. EGYÉB EURÓPAI NEVEZETESÉGEK. München. 21. Muszorgszkij: „Boris Godunov” című operája. — Paris Radio-Paris. 23.15. Mozart: „Cosi fan tutte” című operája, magánszereplőkkel és zenekarral. — Riga. 22.30. Kálmán Imre Tatarjárás című háromfelvonásos operettje. — Róma. 21.30. Strauss János: „Féktelen tánc” című háromfelvonásos operettje.

SZOMBAT, október 25.

Bucuresti. 13. Gramofon. 13.50. Gramofon. 17. Mezői-zenekar, román- és könnyű zenéje. 18.30. Mezői zenekar. 20. Gramofon. 21. Csellósó. 21.45. Luca-zenekar, román zene. — Budapest. 10.30. Ünneplés szentmise a szegedi Fogadalmi-templomból. A szentmisét Serédi Jusztinián dr., Magyarország bíboros hercegprímása pontifikálja. Az ünnepi beszédet Glattfelder Gyula csanádi püspök mondja. — Dohnányi Ernő pályadíjnyertes „Szegedi misé”-jének előadása 200 tagú orgonával, 50 tagú zenekarral, a szerző vezényletével. Erőnál Antos Kálmán. — 1. A nemzeti megújulás emlékművének leleplezése Szegeden. — Ünneplés beszéd mond Gömbös Gyula honvédelmi miniszter. 6.30. Kesztyűs Dézsi felolvasása. 7. Disz-organahangverseny a szegedi Fogadalmi templomból az ország legnagyobb orgonáján. 8.25. Népszínműelőadás a Studióból. „A nagyapó”. Eredeti vígjáték dalokkal 3 felvonásban. Itt: Szigligeti Ede. 10.35. A m. kir. 1. Mária Terézia honvédegyezmény zenekarának hangversenye. Belgrád. 18.30. Gramofon-jazz. 21. Opera Zágrábból. 22.30. Tánczene az Autóklubból. — Prága. 12.15. Gramofon. 17.30. Delutáni zene. 19.20. Német hírek és előadások. 21.50. Vidám dalok. 22.10. Fuvószena. — Wien. 12. Könyvnyű gramofon. 13. A Wolfsthal-zenekar hangversenye. 18.15. Mozart két zongorasonátája: a) C-dur szonáta; b) F-dur szonáta. 18.45. Dalok Klawnsky Lili előadásában. 20.30. Opera az állami Operából (az opera nincs megnevezve).

A szerkesztésért ideiglenesen
SALGÓ HENRIK
felel.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlőttekért nem vállalunk felelősséget.

Dr. Weil Károly
ügyvédi irodáját a Banca Romaneasca (Bohus) palotába helyezte át.
I. em., 3-ik kapu, volt moziiroda.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik megboldogult édesanyánk temetésén résztvettek, virágot vagy koszorút küldtek, részvétnyilvánításukat kifejezték, ugyancsak a Gutenberg Dal-körnek hálás köszönetet mondunk.

A gyászoló Ruppert-család.

Az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek gyűjtőhelyei

A hirdető közönség kényelmére Aradon az alábbi helyeken gyűjtőhelyet létesítettünk; ahol ugyanis az apróhirdetések naponta d. u. 5 óráig adhatók fel.

Naményi-féle papirkereskedés, volt Weitzer János-ucca.

Biheller-dohánytőzsde, volt Andrássy-tér 16.

Karácsonyi-dohánytőzsde, volt Weitzer J.-u.

Dohánytőzsde volt Kossuth-u. 4 szám,

Juhász Gábor fűszerüzlete v. Orczy- és Dezső-ucca sarok.

Dohánytőzsde, Zsidótemplom-épület.

Akinek tehát az Acsev-palotában levő kiadóhivatalunk nem esik utjába, apróhirdetéseit gyűjtőhelyeinken eredeti áron adja fel, mely lapunk másnapi számában feltétlenül meg fog jelenni.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lel, vastagabb betűvel 8. Illetve 10 Lel A legkisebb hirdetés ára 10 szócé hétköznap 40, vasárnap 50 Lel A vastagabb betűvel kiírt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa. Csak válaszbeliivel ellátott kérdézőkódokra válaszolunk. Ajánlatok teljes levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatali telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

▲ ▲ HIRDETÉSEKET DÉLUTÁN 5 ÓRÁIG VESZÜNK FEL. ▲ ▲

LEVELEZÉS.

„PÉNTEK 24” levele van az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4290

„ACSOBA MAGA?” levele van az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4291

LAKÁS.

II. EMELETEN 3 szobás uccai lakás fűtőszobával november 1-től kiadó, volt Szabadság-tér 5-6. 4135

KÉT szoba, konyha 1-ső emeleti lakás a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

EGYSZOBÁS konyha lakás főtéren kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

Kiadó

négyszobás, fűtőszobás, konyha lakás éléskamrával és pincével azonnalra a Piata Avram Iancu (v. Szabadság-tér) sarkánál. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 250

ELEGANS uccai butorozott szoba, fűtőszobával, kiadó, v. Zrínyi-u. 12. 4288

KIADO a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Cím: Calea Banatului (v. Asztalos Sándor-u.) 3. 800

VÉTELESEMLADÁS.

KERESSEK bizományi üzletembe keleti perzsaszőnyegeket, ezüsttárgyakat, márkás porcellánokat, vitrineket, antik komódokat, komplett szobaberendezéseket, előszobafalakat, szőnyöket, szőrméket, dísz tárgyakat stb. s azok gyors eladásáról gondoskodom. SALGÓNÉ, Str. Horia 1. Neuman-palota. 1000

FÉRFI VAROSI BUNDAK, női bundák, perzsaszőnyegeket, vitrineket, antik butorok, u. m. interziás szekrények, asztalok, órák, sekretér íróasztalok, stb., komplett szobaberendezések, borgearnitúra, mahagoni színű könyvszekrény és íróasztal, szalonnák, zongorák, hegedűk, asztalneműk, kottatartók, hintaszék, hintaszékterítők, japán vázák, ezüst evőeszközök, kis ezüsttálcák, 12 személyes ezüst: teakészlet, álló villanylámpák, dísz tárgyak, stb. eladók SALGÓNÉ bizományi üzlete Str. Horia 1. (Széchenyi-ucca) Neuman-palota. 1000

TISZTA, MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására kisebb tételben keresünk megvételre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 100

MACULATURA PAPIR 5 kigroz csomagokban, rendkívül olcsón kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 600

INGATLAN.

BERBE VESZÉK bekerített korter autóbúsvonal mentén. Cím: Str. Desseanu (Révay-u.) 6. 4289

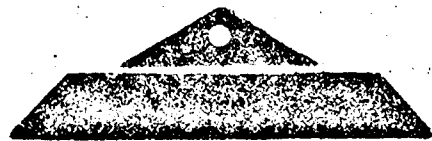
V. RADNAIL-UTON egy kisebb bérház olcsón eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4287

ÚJ MAGÁNHAZ, kétszoba, konyha lakással, kerttel, udvarral és melléképítményekkel, 120.000 lejért, kedvezményes fizetési feltételek mellett eladó. Érdeklődni lehet v. Batthyány-ucca 5., III. emelet. 3-4 óráig.

ÜZLETEK.

JÓFORGALMU fűszerüzlet helyiség kiadó, volt Csiky Gergely és Magyar-ucca sarkán. 4270

ÜZLETHELVISÉG a Szabadság-tér sarkánál ahol hosszú évtizedeken át nagy vevőkörrel rendelkező kelmetestő és tisztítóüzlet volt, azonnalra kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

A HIRDETÉS beszél, meggyőz, eredményt hoz.

Minden vállalat, kereskedő célja: A régi összeköttetést megtartani, újat hódítani amit csak hirdetéssel érhet el.

AZ „ARADI KÖZLÖNY” KIADÓHIVATALA

hirdetési ügyekben szakszerű tanácsot szívesen szolgál, megbízottja kívánatra felkeresi. Telefon 151.

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA”

a Hungaria Nagyszálló vezetője alatt megnyitott
Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.
TELEFON: J. 320-30.

Minden modern kényelemmel berendezve.

Kitűnő étterem! Polgári árak! Draher sörcsarnok!
A vidéki társaságok találkozó helye!